

A fiatal generáció ma már egyre később nő fel. De mi van azokkal, akik felnőttek ugyan, de már unják a komolykodást? Parádi Orsolyával, az első magyar színező készítőjével beszélgettünk.

Cikkünk a 12. oldalon

Fotó: Baki Mihály

HIRDETÉS

Horváth
Szabó Sipos
Fábián
Benkó

K

Röpülj,
lelkem!

avagy zenés talány
két-három részben

április 28. 18:00
május 5. 18:00

SZKÉNÉ SZÍNHÁZ
BME K ép.

www.szken.hu

Fotó: Dobó Diána

Jó itt a buli! Na de meddig?

Sokaknak megfordult már a fejében, hogy mi zajlik egy toxikológiai osztályon. Amikor kicsi voltam, én azt hittem, hogy oda csak azokat a

titkosügynököket viszik be, akiket valaki meg akart mérgezni. Bolondságnak tűnik, de az én képzeletemben ez élt. A valóság persze sokkal szürkébb

és mocskosabb ennél. A Honvédkórház sürgősségi osztályának vezetőjével, **Zacher Gáborral** beszélgettünk.

Cikkünk a 8. oldalon

OHV színfoltok...

A szemeszterek végén a félévi jegyek beírásáról szóló Neptun-értesítések mellett egy még biztos mindig van: az aktuális OHV-kérdőív kitöltésére figyelmeztető üzenetek. Az Oktatás Hallgató Véleményezése minden félév záráskor szerves része az egyetemnek

és főiskolák működésének. Amellett, hogy újabban már nyereményjátékkal és ösztöndíj-lehetőségekkel is párosul a kitöltése, egyéb hasznos eredménnyel is szolgál a felsőoktatási vezetők, oktatók és diákok számára.

Cikkünk az 5. oldalon

Egy kiállítás gépei

Magyarország sosem szűkölködött kreatív mérnökökben. Az autóiparnak is adtunk számos meghatározó szakembert és találmányt. Ezt az évszázadokon átívelő sikertörténetet

foglalta össze a XI. Nemzetközi Autó, Motor és Tuning Show keretein belül megrendezett Magyarok a Világ Járműgyártásában nevet viselő kiállítás.

Cikkünk a 11. oldalon

Megfejtethetetlen Agatha Christie titka?

Fotó: Baki Mihály

Egészen addig nem szerettem a krimi műfaját, míg az év elején nem láttam Agatha Christie Váratlan vendég című regényének színpadi változatát a RAM Colosseumban. A művet a Madách Színház színészei mutatták be, és bár végig biztosra vette a közönség, hogy ki a gyilkos, a sztori végén fordult a kocka. Mitől olyan izgalmasak ezek a történetek ennyi idő után is, és mitől olyan érdekes maga a szerző? – ezekre a kérdésekre kerestem a választ.

Cikkünk a 14. oldalon

HIRDETÉS

Bercsényi 28-30. Kollégium
2016.04.30. 12:00

IGAZI RETRO MAJÁLIS | KÓRUS | BAKELIT DISCO | SPORT KOLBÁSZ | SÖR | MÁJUSFA | KUBB | GUMICUKOR

Közösségi felső- oktatási központ alakult Hatvanban

Az új intézményforma első képviselője a BME és a Budapesti Gazdasági Egyetem jóvoltából, a kormánnyal és a térség meghatározó munkáltatójaként a Robert Bosch Elektronikai Kft.-vel együttműködve indult el két szakkal (villamosmérnök és nemzetközi gazdálkodás). A hatvani képzést elvégzők az egyetemeket Budapesten látogatókkal azonos diplomát fognak kapni. A helyszín azonban a munkába állásra, így közvetve az elvándorlásra is hatással lehet.

Jön a felnőttek kompetenciamérése

Magyarország hivatalosan csatlakozott az OECD azon projektjéhez, mely a felnőttek munkavégzéshez használt képességeit és kompetenciáit hivatott felmérni. A PIAAC kitér majd arra is, hogy ezen nélkülözhetetlen tudáshoz illetve tulajdonságokhoz hogyan járult hozzá az oktatás és a foglalkoztatottként töltött idő. A hazai program költségvetése meghaladja az egy milliárd forintot, melyet két operatív programból finanszíroznak.

KUPCSIK RÉKA

MŰHELY

Felelős kiadó:

Daku Dávid
Rácz Tamás

Főszerkesztő: Szabó Zsolt
Lapmenedzser: Boros Miklós

Rovatvezetők:

István Adrienn
BME körkép, bmeorkkep@muhely.com

Kupcsik Réka
Kapun kívül, kapunkivul@muhely.com,

Kun Zsófia
Közélet, kozelet@muhely.com

Bencsik Ildikó
Sport, sport@muhely.com

Pál Noémi
Magazin, magazin@muhely.com

Bedő Balázs
Technika, technika@muhely.com

Kép- és tördelészerkesztő:
Baki Mihály

Az újság készítésében résztvettek:
Vers Dávid Martin,
Martin-Kovács Ákos, Háfra Gábor

Szerkesztőség:
1111 Bp., Műegyetem rkp. 3. K.I.76,
Tel./Fax: 463-2081,
E-mail: info@muhely.com,

Hirdetésszervezés:
E-mail: info@muhely.com
Tel.: 463-2081, Fax: 463-3839

Nyomda:
Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.
Vezető: Kovács János ügyvezető igazgató

Az újság megjelenik kéthetente
7000 példányban.

Ingyenes.
HU ISSN 1589-6668

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

www.observer.hu

Szkeptikusok gyülekezője a BME-n

Bízva bízzál, de nehogy bármiben

A Műegyetem számos épületével ellentétben április 2-án, szombaton, a Fizika Intézet kapuit nem zárták be. Itt rendezték meg ugyanis tizenharmadik alkalommal a Budapesti Szkeptikus Konferenciát.

VARGA ÁGNES

A rendezvény hivatalos kezdésének időpontjában, tíz órakor a terem méretéhez viszonyítva meglehetősen kevesen ültek a padokban. Talán a konferencia idejéi témái voltak azok, amelyek nem vonzották kellő mértékben a közönséget, illetve az internetes statisztikák alapján jóval többen nézték a konferenciát a neten, mint az F29-es tanteremben. Az előadásokat a Budavári Schönherz Stúdió rögzíti minden évben, így egészen 2004-ig visszamenően megtalálhatóak az online archívumban. Ekkor indult útjára ugyanis a Budapesti Szkeptikus Konferencia.

Az ötlet három tekintélyes embertől származik, akik jelentős munkássággal rendelkeznek. Härtlein Károly egyetemi mesteroktató valamint Orosz László és Füstöss László egyetemi docensek nevéhez köthető a rendezvény. „A tudomány és az áltudomány itt van a mindennapjainkban, nincs

Fotók: Nagy Eszter

olyan terület, amelybe ne vonulna be. Az áltudomány azonban még semmit nem tett hozzá társadalmunkhoz” – mondta Härtlein Károly, miközben a két másik alapítóval együtt kifejtették a konferencia lényegét. Alapvetően fontosnak tartják, hogy az emberi ostobaságból következő áltudományokba

vetett hit ne okozzon bizalmavesztést a valódi tudományokban. Amíg az egyén szintjén lép fel az a probléma, hogy mindent elhisz, amit hall vagy lát, és bele se gondol abba, hogy alapvető fizikai törvényeknek mondanak ellent az állítások, nincs probléma. Ám amikor ez nem egyedileg jelentkezik, belép a közpénzek birodalmába, például az állami egészségügybe, ott már jelentős gondokat okoz. Ekkor már azokat is érinti, akik nem akarják. A hierarchia miatt azonban a politikusok hozzák a döntéseket. Felnő most egy olyan generáció, akik politikai pályára lépnek majd, és akiket már megfertőzött az áltudomány. Ezért rettentően fontos ezt a témát egyetemi keretek között is tárgyalni. Itt ülnek ugyanis a jövő értelmiségijei, mérnökei. Támaszkodhatnak ugyan a középiskolai fizika tanulmányaikra, de ahogy azt számos „szenzációs” találmány körül kialakult hepp bizonyítja, ez nem feltétlenül elég. Elengedhetetlen felhívni a

figyelmet a gondolkodásra, és arra ösztönözni a diákokat, hogy kérdőjelezzék meg azt, amit meg lehet vagy meg kell. Az is sokat számít, hogy milyen mértékben állnak ki az áltudományok ellen, hiszen a természettudományos ismeretek hiánya áthatja a médiát. Az előadások egy órásként voltak, melyek végén a hallgatóságnak lehetősége volt hozzászólni az elhangzottakhoz, és kérdéseket feltenni. Először Tanács János beszélt az összeesküvés elméletekről, majd Mandl József az áltudományok egészségügyi vonatkozásairól. A harmadik előadásnál, amit maga Härtlein Károly tartott a tudományos újságírásról, a rend kissé felborult. Többen nem tudták kommentár nélkül végighallgatni a prezentációt, egyfajta kerekasztal-beszélgetés alakult ki néhány előadó között. Csomor Rita nanokerámiai festékről tartott előadása után sajnósa már nem is maradt idő Orosz Lászlóra, aki az energia fogalmának használatába vezette volna be a nézőket.

Sportösztöndíjasok Nagy Balázs cselgáncsozó

A Műegyetem támogatása példaértékű

Interjúsorozat

Minden lapszámban bemutatunk egy BME Sportösztöndíjast. Ezúttal **Nagy Balázs** cselgáncsozó választott kérdéseinkre

Mióta üződ a sportágad?

11 éve vagyok a Pécsi Vasutas Sportkör igazolt versenyzője. Egyik barátom invitált el egy edzésre, így váltottam akkori sportágamról, az úszásról cselgáncsra.

Miért ajánlanád a judot egy sportolni vágyónak?

A judo tiszteletre és kitartásra tanít, s arra, hogy a céljainkat csak áldozatkész munkával érhetjük el.

Mely sporteredményedre vagy a legbüszkébb?

Az egyik magyar bajnokságon szerzett érememre, mellyel 16 évesen világ- és Európa-kupákra jutottam ki a felnőtt válogatottal. Ennek hatására az egyetemi tanulmányaim kezdetén „Magyarország jó tanulója – jó sportolója” címmel is kitüntettek.

Mit tanulsz a BME-n?

A Gépészmérnöki Kar harmadéves vegyipari energetika szakirányos hallgatója vagyok, emellett Gazdálkodási és menedzsment alapképzésre is járok. Céлом, hogy mind a műszaki, mind a gazdasági szemléletmódot elsajátítsam, és ezek segítségemre legyenek egy adott probléma megoldásánál.

Fotó: Nagy Balázs

Miért tartod fontosnak, hogy a tanulás mellett sportolj is?

Az egyetemi életben a sport az egyik legjobb módja annak, hogy kipihenjük magunkat, hiszen rövid idő alatt is aktív testi és szellemi kikapcsolódást nyújt. Ráadásul

a BME támogatása példaértékű, így az élsportot űzők elé is kiváló lehetőségek tárulnak mind ösztöndíj, mind tanulmányi rendszempontjából.

BENCsik ILDIKÓ

XIV. évfolyam 5. szám

100 legjobb oktató – 2015/2016 ős

Helyezés	Oktató neve	Kar	OMI
1	Czirók Emese	BME-TTK	4,97
2	Dr. Völgyesi Lajos	BME-ÉMK	4,95
3	Dr. Czigány Tibor	BME-GPK	4,94
4	Dr. Csima Judit	BME-VIK	4,92
4	Dr. Kupai József Attila	BME-VBK	4,92
5	Dr. Istók Balázs	BME-GPK	4,88
5	Rácz György	BME-VIK	4,88
6	Balázs Barbara Anna	BME-VIK	4,87
6	Dr. Vad János Gábor	BME-GPK	4,87
7	Dr. Stépán Gábor	BME-GPK	4,86
7	Dr. Szirmai Jenő	BME-TTK	4,86
8	Dr. Pék Johanna	BME-ÉPK	4,85
8	Dr. Czirkos Zoltán	BME-VIK	4,85
9	Dr. Horváth Róbert	BME-TTK	4,84
9	Györke Gábor	BME-GPK	4,84
10	Dr. Bokor Nándor	BME-TTK	4,81
10	Stumpf Péter Pál	BME-VIK	4,81
10	Dr. Kővári Botond	BME-KJK	4,81
10	Dr. Sveiczzer Ákos	BME-VBK	4,81
11	Dr. Juhász János	BME-KJK	4,80
12	Dr. Ekler Péter	BME-VIK	4,79
12	Dr. Hazai László	BME-VBK	4,79
13	Dr. Bajnóczy Gábor	BME-VBK	4,78
13	Oroszné Dr. Perger Mónika	BME-GTK	4,78
13	Dr. Galambosi Frigyes	BME-KJK	4,78
13	Dr. Szeszlér Dávid	BME-VIK	4,78
14	Dr. Martinek Péter	BME-VIK	4,77
14	Szabó Viktor	BME-GPK	4,77
15	Dr. Kmetty Ákos	BME-GPK	4,76
16	Dr. Vankó Péter	BME-TTK	4,74
16	Cseh Tamás	BME-VIK	4,74
16	Dr. Andor György	BME-GTK	4,74
17	Dr. Varga Gabriella	BME-ÉMK	4,73
17	Dr. Tófalvy Tamás Martin	BME-GTK	4,73
17	Dr. Salgó András Iván	BME-VBK	4,73
17	Kollár György	BME-GPK	4,73
17	Dr. Pokol Gergő	BME-TTK	4,73
18	Molnár Zoltán Gábor	BME-TTK	4,72
18	Wacha Gábor József	BME-VIK	4,72
18	Dr. Héder Mihály	BME-GTK	4,72
19	Dr. Takács Dénes	BME-GPK	4,71
19	Jankovics István Róbert	BME-KJK	4,71
19	Dr. Kossa Attila	BME-GPK	4,71
19	Szabóné Dr. Berki Éva	BME-GTK	4,71
20	Somogyi József Árpád	(nincs megadva)	4,70
21	Szalóki Tiborné	BME-GTK	4,69
21	Halmschlager Andrea	BME-TTK	4,69
21	Dr. Bihari Péter	BME-GPK	4,69
21	Kovács Krisztián Péter	BME-GPK	4,69
22	Szabó Krisztina	BME-GTK	4,68
22	Dr. Sági Balázs	BME-KJK	4,68
22	Dr. Tuchband Tamás	BME-ÉMK	4,68
22	Bóka Dávid	BME-TTK	4,68

Helyezés	Oktató neve	Kar	OMI
23	Dr. Komócsin Zoltán	BME-KJK	4,67
23	Dr. Vajda Ferenc	BME-VIK	4,67
23	Dr. Hős Csaba	BME-GPK	4,67
23	Szűcs Rózsa	BME-VBK	4,67
24	Kosztolányi János	BME-KJK	4,66
24	Dr. Sárközy Tamás Ottó	BME-GTK	4,66
24	Dr. Recski András	BME-VIK	4,66
24	Dr. Kövesi János	BME-GTK	4,66
24	Csordás Hédi Virág	BME-GTK	4,66
25	Dr. Bán Krisztián Péter	BME-KJK	4,65
25	Dr. Ormos Mihály	BME-GTK	4,65
26	Dr. Répás Ferenc	BME-ÉPK	4,64
26	Dr. Pitrik József	BME-TTK	4,64
26	Vidovics Balázs	BME-GPK	4,64
27	Sáfár Orsolya	BME-TTK	4,63
27	Dr. Parente Burdelis Mauricio Alexandre	BME-GPK	4,63
28	Dr. Janky Béla Árpád	BME-GTK	4,62
28	DLA Daragó László Attila	BME-ÉPK	4,62
28	Dr. Barta Zsolt	BME-VBK	4,62
28	Dr. Moson Péter	BME-TTK	4,62
28	Dr. Dunai László	BME-ÉMK	4,62
28	Dr. Török Ákos	(nincs megadva)	4,62
28	Dr. Strobl András	BME-ÉMK	4,62
28	Molnár Tamás Gábor	BME-GPK	4,62
29	Tóth-Bozó Brigitta	BME-GTK	4,61
29	Dr. Sipos András Árpád	BME-ÉPK	4,61
30	Dr. Lakatos Zoltán Árpád	BME-GTK	4,60
30	Horváth Zoltán György	BME-VIK	4,60
30	Dr. Tardy Gábor Márk	BME-VBK	4,60
31	Buzea Klaudia	BME-GPK	4,59
31	Sarkadi Tamás	BME-TTK	4,59
32	Lengyel Gábor	BME-ÉMK	4,58
32	Szalai László Kristóf	BME-GTK	4,58
32	Berke Dávid	(nincs megadva)	4,58
33	Dr. Insperger Tamás Antal	BME-GPK	4,57
33	Dr. Üveges Gábor	BME-ÉPK	4,57
33	Dr. Rohács Dániel	BME-KJK	4,57
33	Farkasvölgyi Andrea	BME-VIK	4,57
34	Dr. Sztankó Krisztián Endre	BME-GPK	4,56
34	Székely Péter	BME-KJK	4,56
35	Dr. Kiss Sándor	BME-TTK	4,55
35	Dr. Becker Gábor Dla	BME-ÉPK	4,55
35	Elek Nikolett	BME-GTK	4,55
35	Dr. Simon Vilmos	BME-VIK	4,55
35	Farkas Zsolt József	BME-GPK	4,55
35	Dr. Benedek András	BME-GTK	4,55
36	Portschy Szabolcs Dávid	BME-ÉPK	4,54
36	Mészáros Tamás	BME-TTK	4,54
36	Dr. Hrivnák István	BME-KJK	4,54
36	Dr. Márkus Ferenc László	BME-TTK	4,54
36	Dr. Tettamanti Tamás	BME-KJK	4,54
36	Dr. Rabb Péter	BME-ÉPK	4,54
36	Lénárt Balázs	BME-KJK	4,54

WWW.EHK.BME.HU

Oktatás, Juttatás, Pályázatok, Kollégium, Sport, Szabályzatok

www.facebook.com/bmeehk

 EGYETEMI
HALLGATÓI
KÉPVISELET

www.ehk.bme.hu

Megkérdeztük Érzed az OHV hatását?

Ottlakán Márk

Ez egy pont nagyon aktuális kérdés, ugyanis volt egy tárgyam az előző félévben, melynek előadója nem túl emberségesen javította a zárthelyiket, így többen – köztük én is – megbuktunk a tárgyból. A félév végén legalább 100 negatív visszajelzést kapott. Ezen félév elején pedig bejelentette, hogy nem ő fogja javítani a zárthelyiket, hanem a gyakorlatvezetők. Innen-onnan lehetett hallani, hogy nem önszántából döntött így. A héten írtuk az első zárthelyit, utána viszont kiderült, hogy mégis az előadónk fogja javítani őket. Ebből a szempontból érdekes az OHV, mert lehet, hogy még időben közbeléptek, csak nem tartották a dolgot kontroll alatt elég sokáig.

Pálincás Márton

Az első félév végén kitöltöttem az összes kérdőívet, azóta csak egy tárgyunk folytatódott: a matek. Legutóbb eléggé „letoltuk” az oktatót, hogy milyen nehéz a tárgy stb. Nemrég írtuk meg a zárthelyit, és most mintha egy kicsit realisabb feladatok lettek volna. Persze lehet, hogy csak azért érzem ezt, mert kijutott az „A” csoport, ami állítólag mindig a legkönnyebb. Az, hogy az OHV-nak mennyi értelme van, szerintem attól függ, hogy akik kiértékelik, mennyire veszik komolyan a dolgot. Nem tudom, hogy egy oktató mennyit tanulhat abból, hogy 1-től 5-ig pontozzuk.

Farkas Laura

Nem, eddig nem igazán éreztem semmit az OHV-ból. Egyelőre sok a zárthelyink, úgyhogy most ezekre koncentrálok, de még egyetlen oktatónk sem említette meg az OHV eredményeket. Elsős vagyok, így még nem volt lehetőségem kitölteni sem, de ha lesz rá alkalmam, mindenképp ki fogom. Szerintem maga az OHV hasznos, mert az oktatók így legalább kapnak visszajelzést a munkájukról.

Nagy Bendegúz

Eddig egyszer töltöttem ki, mert az egyik oktatónk felhívta a figyelmünket rá, hogy lehet vele nyerni. Sajnos nem én nyertem. Szerintem, ha több nyერeményt osztanának, biztos többen kitöltenék. Egyébként eddig még egyetlen tanárunk sem emelte ki külön, hogy töltjük ki az OHV-t.

Barta Szilveszter

Nem, nem igazán érzem a hatását. Nem látom, hogy lenne bármilyen visszajelzés, de biztos van olyan oktató, akit érdekel, és figyelemmel követi, hogy mit mondanak róla a hallgatók. Szerintem azonban a legtöbbjük nem foglalkozik ezzel. Alapvetően viszont van értelme, hogy kitöltjük a kérdőíveket, ha jól tudom, még közösségi pontok is járnak érte. Én nem nagyon szoktam erre figyelmet fordítani vagy időt szánni, de jó, hogy van egy ilyen lehetőség is.

Dózsa Dorottya

Ez a 2. félévem az egyetemen, így még nem nagyon látom az OHV közvetlen hatását. Eddig egyetlen oktató sem említette, hogy bármilyen döntését az OHV miatt hozta volna. A kérdéshez azonban hozzá tartozik, hogy én még nem töltöttem ki a kérdőíveket. Valami haszna viszont biztos van az OHV-nak, nem véletlenül töltetik ki velünk.

Baráz Róbert

Ezt nem tudnám pontosan megmondani, túlzott hatását nem érzem, de ki szoktam azért tölteni. Szerintem azokat a tanárokat, akik nem túl rendesek a diákokkal, őket úgysem érdekli az OHV, a rendes oktatók pedig így is, úgy is azok. Viszont mindenképp hasznosnak tartom, ha másért nem, hát azért, mert így legalább azok a tanárok, akik figyelemmel kísérik az eredményeket, biztosan látják, hogy ha valami nem úgy alakul, ahogy azt elképzelték.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: ISTVÁN ADRIENN FOTÓ: DOBÓ DIÁNA

Az Energetikai Szakkollégium soron következő rendezvényei

Fórum: 2016. április 27.
Kőolaj-piaci fórum, alacsony olajárak hatása az energiaiparra
A fórum helye és ideje: BME Q II előadó, 17:00

Üzemlátogatás: 2016. május 3.
Parlament épületgépészete

Nézőpont

László Gábor

Részeges hasonulás

Az alkohol öl, butít és nyomorba dönt – tartja a mondás. Sokan mégis vállalják ezeket a következményeket, hogy aztán tönkrement életük romjain elmélkedjenek a világ kegyetlenségéről és kilátástalan helyzetükről.

Az alkoholizmus évtizedek után is jelentkező káros hatásaival akkor szembesültem először, amikor a szobám újraperkettázásakor kiderült, hogy a drága mesteremberek annak idején az elfogyasztott okosító italok hatására elvesztették hitüket a derékszög misztikus erejében. A mindenféle szerteszét eldobált fekete „kőműves Actimel” kupakok jelzik, hogy a helyzet nem sokat változott az építkezés óta eltelt negyvenöt évben. Egyes térségekben nem a kakas jelzi a reggelt, hanem a sörös doboz nyitásának jellegzetes hangja, miközben a lelkes fogyasztók irodalmi érdeklődésük jeléül maguk demonstrálják a Hajnali részegséget. Az alkohollal szemben ma sincs meg az a fajta boszorkányüldözés, amely a cigaretta ellen irányul. Nincsenek májbetegségekről vagy összetört autókról készült fotók a sörösüvegeken, és a reklámokat sem korlátozzák szigorú szabályok. Összességében kicsit olyan a helyzet, mint a közismert pénzintézet reklámjában. Van, aki azért iszik, mert otthon ezt látta, míg mások azért, mert otthon nem ezt látták.

A kifogások tárháza mindenesetre kifogyhatatlan. Ráadásul a mennyiség mellett sokszor a minőség is problémát okoz, ugyanis sokan választják Durbints sógort asztaltársuknak, leöblögetve a minőségi PET palackos nedűt némi sörnek csúfolt olcsó mosogatólével. A technikai fejlődés iránt érdeklődők mindezek után kipróbálják a legújabb okoseszközt, az okos biciklit, amely bármilyen állapotban hazavezeti őket. Rosszabb esetben a delikvens autóba ül. Persze őket is meg lehet érteni, hiszen az alkohol felszabadít, és feledteti az élet nyomasztó dolgait, mint például a sávtartás vagy a fékezés, netán a sebességhatárok betartásának igénye. De az vesse rájuk az első követ, aki nem okozott még tömegkarambolt mattrészegen. Fontos leszögezni, hogy sosem az alkohol a hibás, mivel a fogyasztásról mindig a felhasználó dönt, vállalva az ezzel járó következményeket. Mindenesetre a legbiztosabb alapelv a mérték és a tartózkodás, na persze nem úgy értelmezve, hogy a mérték a vödör, és tartózkodás az asztal alatt.

Nézőpont

Rádai Zita

Kommentháború

A technika világában nem meglepő, hogy mindennapi kommunikációnk jelentős hányada különböző webes felületeken zajlik. A blogolás külön műfajjá nőtte ki magát, és a kommentírás is a véleménynyilvánítás bevett formájává vált.

A rövid internetes hozzászólások írása hatékony formája lehetne álláspontunk kifejtésének, hiszen egy helyen, egy csokorba gyűjti az adott témáról alkotott különböző nézeteket, ezáltal konstruktív vitára, nézőpontváltásra ad lehetőséget. Sokszor azonban semmi jel nem utal arra, hogy higgadt érvelés vagy kulturált eszmecsere bontakozhatna ki az érdeke sebb hírek kapcsán. Ha valaki nyilvánosságra hoz egy minden provokációt mellőző fényképet vagy személyes véleményt, akkor is mindig van, aki talál benne kivetnivalót, és az illető kap hideget-meleget egyaránt. Ha azonban egy cikk megosztó témákat vagy politikai kérdéseket érint, a hangvétel teljesen megváltozik. Elkezdődik a mocskolódás, és akár egymásnak is ugranak a különböző nézeteket valló olvasók. Sokszor eltérnek az eredeti tárgytól, és személyes vitákba, sértegetésbe, erőfitogtatásba bonyolódnak. Ennek egyik oka lehet, hogy a politika a mindennapi beszéd témák közül egyre inkább kiszorul, bizonyos körökben már-már tabunak számít. Helyette az emberek a hozzászólásaikon keresztül élik ki agressziójukat, és a lappangó, ki nem mondott társadalmi feszültségek ezen a felületen

törnek felszínre. Ez egyrészt azért káros, mert a híreket böngésző felhasználókban szintén frusztrációt kelt, másrészt a rosszindulatú hozzászólások sokszor közszereplőket támadnak, akiknek nap mint nap meg kell küzdeniük a feléjük áramló ellen-szenvvel. Ezek a megjegyzések ráadásul gyakran csak feltételezéseken alapulnak, a véleményformálók sokszor egyetlen kép alapján is messzeszenő következtetéseket vonnak le. Lehet, hogy egy cikknek csak a címét olvassák el, és máris készte-tést éreznek arra, hogy írásban hozzá nyilvánosságra gondolataikat. Rosszabb esetben azért látogatnak el egy oldalra, hogy kiadják frusztrációjukat. Az internet személytelenségébe burkolózva úgy tűnik, könnyelműen, akár szélsőségesen formálnak az emberek véleményt. Sokan talán szemtől-szembe nem is mernék ugyanazokat az állításokat megfogalmazni. A virtuális térbe írt szavakat mintha kevésbé éreznék súlyosnak, mint a kimondottakat. Azonban a hozzászóló akár vállalja nevét és arcát a véleményével együtt, akár nem, a gondolatok, amiket megfogalmaz és leír, illetve az a forma, ahogy ezt megteszi, a komment íróját minősíti.

OHV színfoltok a magyar felsőoktatás palettáján

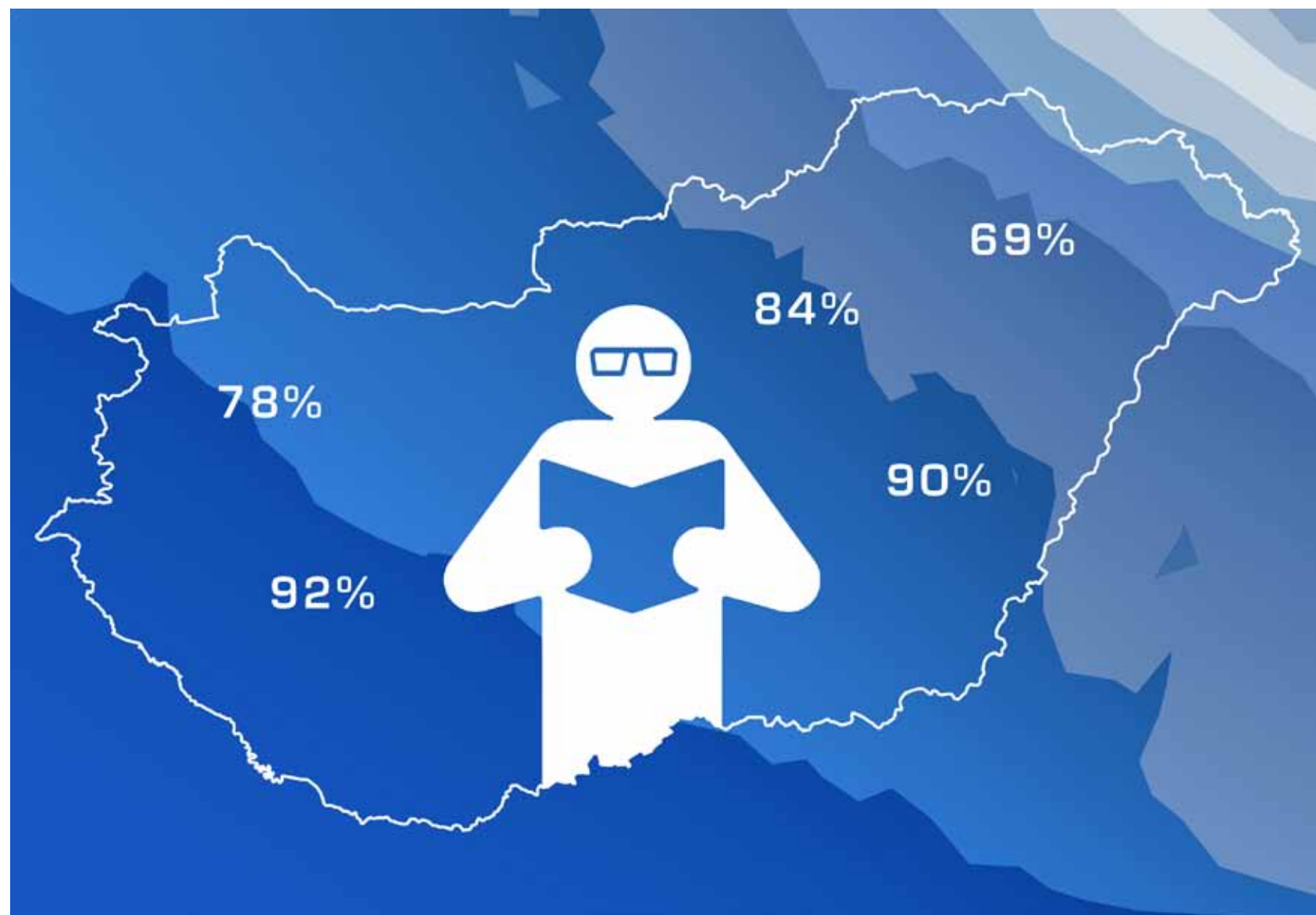
Igen, a tiéd is Olyan Hasznos Vélemény!

A szemeszterek végén a félévi jegyek beírásáról szóló Neptun-értesítések mellett egy még biztos mindig van: az aktuális OHV-kérdőív kitöltésére figyelmeztető üzenetek. Az Oktatás Hallgató Véleményezése minden félév záraskor szerves része az egyetemek és főiskolák működésének. Amellett, hogy újabban már nyereményjátékkal és ösztöndíj-lehetőségekkel is párosul a kitöltése, egyéb hasznos eredménnyel is szolgál a felsőoktatási vezetők, oktatók és diákok számára.

LÁSZLÓ JORDÁN

Mióta és miért olyan fontos az oktatók és az oktatás minőségének véleményezése? Kinek lényegesek azok az adatok, amelyek egy-egy ilyen vizsgálatból kiderülnek? A válasz igen egyszerű: mindenkinek. A vezetőség ezáltal globális képet kaphat az előző félévben lezajlott oktatás minőségéről, a tanárok visszajelzést kaphatnak a munkájukról, a diákoknak pedig szabad fórumot nyújt arra, hogy véleményüket megoszthassák. A kinyert eredmények alapján az oktatók és az oktatásszervezők reális képet kaphatnak a munkájuk fogadtatásáról, megítéléséről, ami nagyban hozzájárulhat az egyéni fejlődésükhöz. Az egyetem vagy főiskola minőségügyi rendszere ezáltal megerősödik, az oktatás színvonala pedig javul.

A Műegyetemen az Oktatás Hallgatói Véleményezésének elődje, az Oktatók Hallgatói Véleményezése egyetemi szinten az 1999/2000. tanév I. félévében indult be. Nálunk az OHV

Illusztráció: Szappanos Gergő

azonban ettől régebbi hagyományokra tekinthet vissza, hiszen több karon (pl. Építőmérnöki Kar, Villamosmérnöki és Informatikai Kar) már korábban is folyt oktatói véleményezés. A Felsőoktatási törvény ezt most kötelezővé teszi, és az OHV szabályzat elfogadásakor, módosításakor a hallgatói önkormányzatnak egyetértési joga van. Olyan visszaigazolás ez a tanárok részére, mely valóságos keretek között ad képet a munkájukról. Természetesen a dicsérő szavak és a pozitív megítélés a legelőnyösebb mindannyiuk számára, de az egészséges kritika is nagyban hozzájárul munkájuk minőségének javulásához. A 2013-as év élen végzett tanárai is ennek tükrében fogalmazták meg kommentjeiket az eredményekről: „Érdemes jól csinálni!” „Fontos a közvetlenség és a szakmaiság együtt.” „Nem szabad elretteneni a diákokat!”

Maga az OHV szabályozása és felépítése is folyamatosan frissül, ennek eredménye az új honlap, melynek célja a megújult formátumú eredmények széleskörű elérhetővé tétele. A fejlesztések a hatékonyságot szolgálják, valamint azt tették lehetővé, hogy a korábbiakhoz képest egy jóval komplexebb kiértékelési rendszer készüljön el.

Ami talán a diákok szemszögéből a legfontosabb, az az, hogy könnyebben tudják kiválasztani a számunkra megfelelő tantá-

gyat, mert előzetes képet kapnak az órákon elhangzó tartalmak minőségéről. Így már az adott tárgy elkezdése előtt tájékozódhatnak arról, hogy mi vár rájuk a következő félévekben. Idén az utóbbi évekhez hasonlóan jelentős tárgyjutalmakat sorsoltak ki a kitöltők között, ami hatékony motiváló erő. A GTK-n például különösen támogatják azokat a hallgatókat, akik hangot adnak a véleményüknek, ezért minden évben meghirdetik a Hangadó ösztöndíjat. A különféle módokon

”

Fontos a közvetlenség és a szakmaiság együtt.

összegyűjtött pontok több ezer forintot eredményeztek a korábbi években is, ezért sem érdemes ezt a lehetőséget elszalasztani. Nemcsak ezek miatt fontos az, hogy minél több hallgató kitöltsa a kérdőíveket, hanem azért is, mert a szabályzat alapján ha nem elegendő a véleményezőzők száma (előadások esetében min. 25%, egyéb kurzusok esetében min. 40%), akkor az eredményeket nem lehet a kari statisztikában felhasználni, illetve nyilvánosságra hozni.

A Miskolci Egyetem szabályzata szerint az oktatói munka hallgatói véleményezése ciklusosan történik, melynek ütemezése a kari hallgatói önkormányzatok egyetértésével a kari tanácsok feladatkörébe tartozik, a minőségértékelés négy évre történő egyetemi ütemezéséhez igazodóan. A négy év időtartam alatt a képzés minden tárgyát és azok minden oktatóját legalább egyszer véleményezni kell. Ha az adott karon korábban súlyos, visszatérő hiányosságokat, negatív visszajelzéseket tapasztalnak, ott egy év elteltével el kell végezni a felülvizsgálatot. A szabadon választható tárgyak – a hallgatói létszám függvényében – egyéni megítélés alapján kikerülhetnek a vizsgálatból.

A Pécsi Egyetemen is nagy hangsúlyt fektetnek az oktatók véleményezésére, melyre külön felhívják a hallgatók figyelmét a kérdőív kitöltése során. Szerintük az oktatók hallgatói véleményezése a hallgatói véleménynyilvánítás egyik legmarkánsabb módja. A tanítás minőségéről talán az érintettek a leghivatottabbak véleményt mondani, ezért minden hallgatót arra kérnek, hogy vegyék nagyon komolyan a kérdéseket, és azokra a legjobb tudásuk szerint válaszoljanak. A kérdőív kifejezetten úgy van szerkesztve, hogy azzal a kitöltőnek a lehető legkevesebb, ám eredményes munkája legyen. A névtelenséget pedig garantálják, ami szintén hozzájárul

a eredmények teljes és valóságos értékéhez.

Kevésbé hivatalos, ám nagyon népszerű fórummá vált a tanárok értékelésében a MarkMyProfessor nevű magyar oldal, melyen az egyetemi és főiskolai hallgatók szintén szabadon alkothatnak véleményt oktatóikról. Az itt található adatok egyáltalán nem értékelhetők olyan szempontból, mint ami egyetemi vagy főiskolai körülmények között készül, mégis sokan ez alapján döntenek arról, hogy milyen tárgyat választanak a felsőoktatási tanulmányaik során. Az oldalon öt előre megadott szempont alapján (a követelmények teljesíthetősége, tantárgy hasznossága, a felkészültség, a segítőkézség és az előadásmód) értékelhetik a hallgatók a beregisztrált oktatókat, és mint az iskolában, egytől ötig terjedő skálán osztályozhatják az adott tanár teljesítményét. Emellett szöveges értékelést is lehet hagyni a felületen, ahol sokszor humoros vagy éppen dühöngő kommentek is születnek.

Intézményenként változhat a hallgatók vélemények lekérdezési formája, a cél azonban mindenhol ugyanaz: kerek és teljes képet adni az oktatás minőségéről mindenre kiterjedően. A siker pedig akkor lesz még teljesebb, ha a hallgatók félévzáró rutinjába is bele tud kerülni a kérdőívek kitöltése, ami óriási segítség lehet a felsőoktatás minőségének javításához.

Rabszolgaság a textiliparban

A halált hozó divatvilág

A 3122 munkás közül 2500 megsérült, 1134 meg is halt. Három éve, 2013. április 24-én történt a dhakai Rana Plaza szerencsétlenség, melynek nyomán a világ elkezdett figyelni a textiliparban zajló kizsákmányolásra.

KUN ZSÓFIA

Banglades a világ 3 legnagyobb ruhaexportőrének egyike, és ha a fejlődés továbbra is ilyen ütemben halad, akár Kínát is megelőzheti pár éven belül. A rendkívül olcsó munkaerő megfelelő hátteret biztosít a Magyarországon is legnépszerűbb ruhaboltok polcainak ellátására, ugyanakkor az árucikkek származási körülményeit sokáig senki sem firtatta, így következhetett be az április 24-i katasztrófa. A ruhaipari ország, mely hazánk területének közel másfélszerese, lakossága ellenben 152 millió feletti, körülbelül tízszerese a népsűrűsége az itteni viszonyokhoz képest. A modern kori rabszolgák, akik az aktuális divat kiszolgálásán dolgoznak, 80%-a nő, és havi keresetük nem éri el a 40 dollárt. Ez az összeg ugyan több, mint amit a szeméttelen keresnének meg, ugyanakkor bárhol is nézzük, emberetlen az állás a körülmények és a munka mennyiségét tekintve, hiszen a kifizetetlen túlóra kötelező mindenki számára, az egészségügyi ellátás nem elérhető, és előfordul az is, hogy egynapi munka kiesésért akár 3 napi bért vonnak le a munkavállalótól. Nagy mennyiségű megrendelés esetén természetesen a szabadnapot is megvonják, így az alkalmazottak a végletekig kimerültek. Azt is érdemes megvizsgálni, hogy a megkeresett összeg az Asia Floor Wage Alliance által 2013-ban megállapított létminimum mindössze 19%-a. A fiatalok munkavállalása bár visszaszorulóban van, még mindig számottevő a családok megélhetésének a biztosítása miatt. Ezek az alapköriülmények, melyet egy ruhaipari munkásnak tudomásul kell vennie, mikor dolgozni kezd. Így volt ez Dhakában is 3 éve. A katasztrófát megelőzően voltak figyelmeztető jelek. Áprilist megelőzően novemberben egy 112 áldozatot követelő baleset következett be,

Fotók: Dobó Diána

melyet javarészt a lángok ellen való ajtókra és ablakokra szerelt, lopást gátló rácsok tettek ennyire súlyossá, melyek ellehetetlenítették a menekülést.

A Rana Plaza esete felébresztette a világban a változtatás igényét. Az élménybeszámolók alapján sejthető volt tragédia, és némi odafigyeléssel megelőzhető lett

”*A lengyel ruhaiparban dolgozók bére túlórával és juttatásokkal együtt sem éri el a nemzeti átlagbér 50%-át.*

volna az emberek értelmetlen halála. Április 23-án a plaza épületén keletkezett repedések ellenére a dolgozókat a munka felvételére kényszerítették, mondván, hogy az épület biztonságos. Míg a házban működő bank dolgozóit és a felsővezetőket időben evakuálták, a több ezer kétkedő munkásnak körülbelül 1,5 perce lett volna elhagyni az összedőlő házat, ami teljességgel lehetetlen volt. Utólag a vizsgálatok során nyilvánvalóvá vált, hogy az eredeti épület a további illegálisan felhúzott szintek terhére nem bírta el. „Sok épület olyan, mint egy halálcsapda, amelyből képtelenség kimenekülni. Így aztán a mostani dhakai incidens sokkoló, de egyáltalán nem meglepő” – nyilatkozta korábban a BBC-nek a Labour Behind The Label jogvédő szervezet munkatársa. Természetesen Ázsia messze van a Kárpát-medence védett berkeiktől, ugyanakkor aggasztó a helyzet

akkor is, ha a szomszédban is körbenézünk. A lengyel ruhaiparban dolgozók bére túlórával és juttatásokkal együtt sem éri el a nemzeti átlagbér 50%-át. Az európai szinten ruhatermelésben nyolcadik helyen álló ország az előállított termékek 50,7%-át exportra készíti. A több mint 2200 üzem egyenként maximum 50 főt foglalkoztat, mely lehetetlenné teszi a szakszervezetek hatékony érdekképviseleti működését. Tovább nehezíti az iparágban dolgozó nők életét, hogy bérük csupán 66%-a férfi társaikénak. Van olyan dolgozó, aki reggel 5 óra 20 perckor veszi fel a munkát, ám a jelenléti ívét csak 6 órától vezetheti, így a fennmaradó 40 percet ingyen, térítés nélkül kell, hogy elvégezze. Személyes körülményeihez tartozik, hogy ahhoz, hogy időben beérjen a gyárba, hajnali 3-kor kell kelnie, hiszen a busz, ami elhozná, 3,20 zlotyit kóstál, amit nem engedhet meg magának, ha életben szeretné tartani a családját. Félek tőle, a fent leírt életszituáció nem egyedi eset, sokak életét keseríthetik hasonló nehézségek Európa-szerte is, ahogy világszinten is.

Ahogy a fent leírtak taglalják, szörnyűek a következményei a fogyasztói társadalom, így az évszakonként változó divat ördögi körforgásának. Ahhoz, hogy pár száz vagy pár ezer forintért hozzájussunk a márkás ruhadarabjainkhoz, esetenként pedig rendkívüli boldogsággal tölthesse el szívünket a tudat, hogy mennyire jó vásárt csináltunk egy-egy leárazás kapcsán, jusson eszünkbe, hogy vajon hány ember verejtékes munkája tapad hozzá, és vajon mennyire honorálták az ő fáradságukat.

Nehéz kérdés, hogy ilyen helyzetben mit is tehetünk mi, egyetemisták, hiszen pénztárcánk nem

engedheti meg sok esetben a fair trade, azaz a becsületes kereskedelem díjszabását, ugyanakkor szükségét érezzük, hogy naprakészek legyünk minden, így a divat terén is.

A szándékosan meg nem nevezett márkák, mely jelentős része Bangladesben varratja készleteit, az elmúlt három év nyomására talán mutatnak némi változást. Környezettudatosság tekintetében kiemelném az egyik svéd tulajdonú céget, melyet mindannyian jól ismerünk, ami a kiselejtezett ruhák újrahasznosítására helyezte az utóbbi időben a hangsúlyt a vásárlók által már nem hordott darabok összegyűjtésével és továbbításával a szegényebb régiók felé vagy textilként való újrafelhasználásukkal. Ugyanez a vállalat a

2013-as balesetet követően mára rendkívül mutatós és hangzatos videókkal mutatja be, hogy mennyire odafigyel munkásai jólétére, továbbképzésére és körülményeinek biztosítására, ugyanakkor számomra még kérdéses ennek valódisága, hiszen három év

alatt ekkora változást véghezvinni egy világméretű cég számára elég lehetetlennek tűnik. Ugyanakkor tény, hogy az már egy jó jel, ha maguktól hirdetik kampányban a körülmények fontosságát, hiszen ez egy biztos lépést jelent a fejlődés felé, hogy észrevették, hogy kell a változtatás, még akkor is, ha ehhez több száz ember halála volt szükséges.

Magyar viszonylatban a hazai ipar támogatásával tudjuk elősegíteni a kizsákmányolás visszaszorítását, hiszen a magyar termékek vásárlásával az itthoni munkaerőt és munkahelyteremtést támogatjuk, legyen szó mezőgazdaságról vagy akár textiliparról. Az egyedi és kézműves termékek páratlan darabjai lehetnek ruhatárunknak, mely egyéniségünket is egyedülálló módon tükrözheti, hiszen nem találkozunk vele minden második szembejövő járókelő viseletében. Mi több, az elektronikus rendeltet, így a szállítási költségek jelentős részét megspórolva a környezeti terhelést, az ökológiai lábnyomunkat is csökkenthetjük amellet, hogy megtartjuk trendi megjelenésünket.

Amennyiben mégsem szeretnénk megválni kedvenc divatmárkáink ikonikus elemeitől, így ebben az esetben április 24-én, hivatalosan is a Divatforradalom Napján, melyet Carry Somers fair trade aktivista és Lucy Siegel divatblogger, kezdeményezésére vezettek be, felhívhatjuk mi is ismeretségi körünk figyelmét a textiliparban elharapódzott embertelen előállítási körülményekre. A kezdeményezés célja szerint: „Szeretnénk, ha az emberek beszélnének a ruhák származásáról is, tudatosítva a tényt, hogy nem csupán egy ruhadarabot veszünk meg ilyenkor, de értékeket is képvisünk általuk.” Ha csatlakoznál a forradalomhoz, a megnevezett napon viseld kifelé fordítva egy vagy több ruhadarabodat, vagy ha kevésbé vagy bátor, az ismert közösségi oldalak egyikére tölts fel

te is egy képet valamely ruhadarabod címkéjét látható helyre téve a #whomademyclothes taggel megjelölve, ezzel is tovább ösztönözve a divatot a pozitív változásra! Tegyük együtt az élhetőbb világrt!

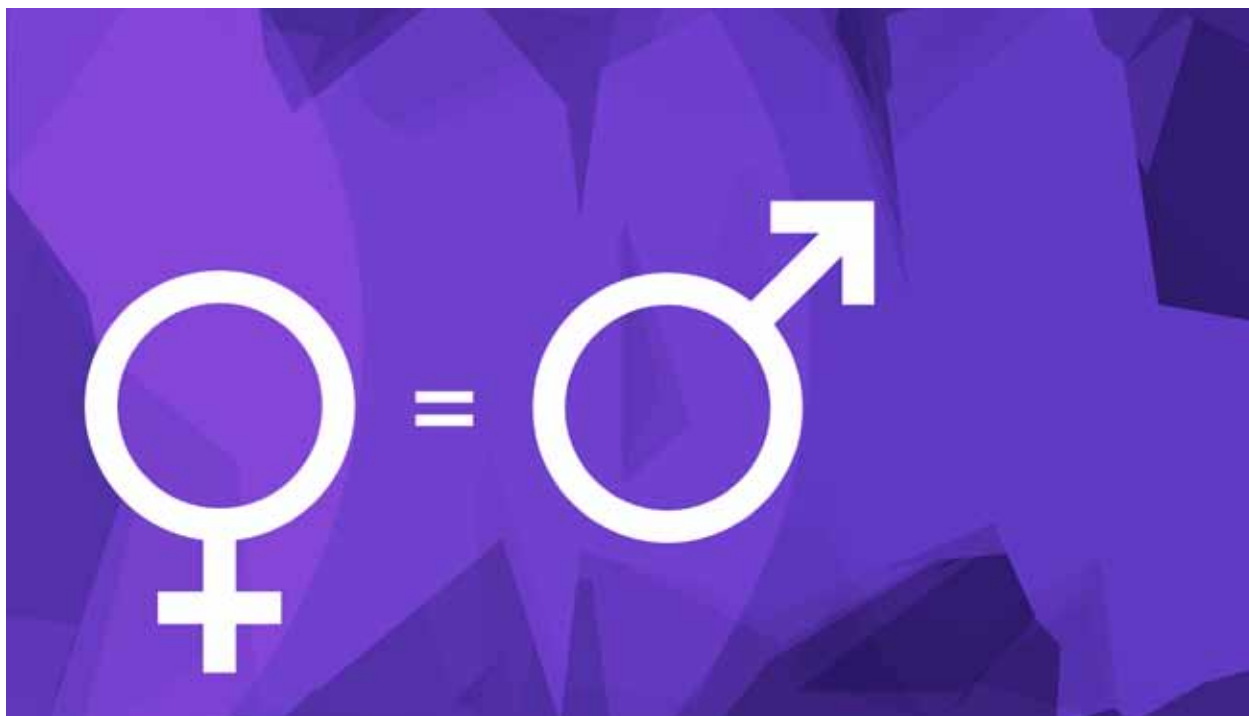
Nemek közti egyenlőtlenségek

Feminizmus vagy női egyenjogúság?

Feminizmus. A gyakran félreértett kifejezést sokan bántónak találhatják, mások viszont az életüket adták azért, hogy a huszonegyedik században minden fejlett országban élő férfi és nő ismerje a kifejezést és a mögötte rejtőző tartalmat.

KÁLNAY CSILLA

Jellemzően az „én nem vagyok feminista, de...” kezdetű mondatok vagy feminista gondolatoknak adnak teret, vagy férfigyűlölő szónoklatokba mennek át. A feminizmus önmagában a női egyenjogúságért vívott küzdelmet jelenti. A kifejezés félreértelmezése a régi beidegződések kiütközése, miszerint a nők így akarnak a férfiak fölé kerekedni. Valójában azonban annyit jelentenek, hogy ugyanazok a jogok és illetmények illessék meg a két nem képviselőit mind otthon, mind a munka terén.

Illusztráció: Szappanos Gergő

Az, hogy Európában és az Egyesült Államokban egy nő szabadon választhat magának munkát, párt; elválhat vagy szavazhat, az elmúlt két évszázad eredménye. Míg az ókori rómaiak megenyedőbbek voltak asszonyaikkal, más országokban a nő csak házi rabszolga volt, akinek a legfontosabb feladata, hogy utódokat szüljön – lehetőleg fiú utódokat! –, és boldoggá tegye a férjét. Hol van az alapvető hiba a fent leírtakban? Maslow híres piramisa rámutat a problémára: ha megvan a megélhetéshez és biztonsághoz

szükséges háttér, az emberben akaratlanul is kifejlődnek a kognitív, az esztétikai és az önmegvalósítási szükségletek. Nemcsak a férfiakban, a nőkben is. A középkorban elsőként az írni tudó nők műveiben jelentek meg egyenlőtlenséggel foglalkozó társadalomkritikák, azonban csak a tizenkilencedik század végén szálltak síkra az egyenlő jogokért. A feminista mozgalmak azonban aligha lehettek volna sikeresek a köznép támogatása nélkül. Az egyenjogúsági törekvések gócpontjai Angliában, Franciaországban és az USA-ban voltak,

ahonnan közel egy időben kezdtek el terjeszteni a forradalom lángjait. A sikert elősegítette, hogy ebben az időszakban több nagy háborút is vívtak, így a fronton katonaként harcoló férfiak helyett a nőknek kellett munkába állniuk, ha el akarták tartani családjaikat. A küzdelmet jelenleg három szakaszra lehet osztani. A szüfrazsett mozgalmak a választási- és a tulajdonjogot továbbá a házasság intézményét vizsgálták felül. A második hullám a szabad munkavállalásról és a saját testről való rendelkezésről vívott ki új törvényeket. Végül az utóbbi három

évtizedben az egyenlő munkabérekért történő harcok mellett a globalitás lett az új cél, amire kétség kívül nagy szükség van. Ugyan a vallási dokumentumok egy része tiszteleltre inti a férfiakat, a hagyományok és a szándékos félreértelmezések eltorzítják az amúgy szép eszméket, és megnyomorítják a társadalmakat. Kínában és Indiában csak a '90-es években tettek először lépéseket a két nem közti különbség enyhítésére. Korábban –mint az élet egyéb területein – a családoknál is hierarchiában gondolkodtak. Mára enyhült a helyzet, és a nők azonos jogokkal rendelkeznek mind politikai, mind gazdasági és társadalmi területen. A mai napig több éves tervek vannak az egyenlőség tökéletesítésére.

A Közel-Keleten a helyzet koránt sem ilyen egyértelmű. Bisztrai Márton, a Menedék Egyesület tagjának szavaival élve „a nők és férfiak szerepei országokonként, területekenként és főként társadalmi rétegenként változnak. Európai szemszögből nézve sokkal erősebb az alá-fölé rendeltség...” Az utóbbi évtizedekben ez a hierarchia hol erősödött, hol gyengült, az Iszlám Állam terjedése viszont tovább bonyolította a helyzetet.

Az elmúlt kétszáz év nemcsak a politikai, a gazdasági és tudományos téren hozott jelentős fejlődést, hanem a társadalmi, egyenjogúsági kérdésekben is. Európában és az USA-ban a nők helyzete jelentősen javult, amit a következő évtizedekben szeretnének globális szintűre kiterjeszteni. A széleskörű oktatás és a nyitott gondolkodásmód azonban elengedhetetlenek a változáshoz.

Közel-keleti helyzetjelentés

Tisztában vannak azzal, hogy nem szabadok

A közel-keleti térségben az utóbbi száz évben nagyon változó volt a női egyenjogúság megítélése, az Iszlám Állam térhódításával pedig a helyzet csak tovább bonyolódott. A PWA Az Év Női Menedzsere díj 2014-es győztesét, **Vida Ágnest** kérdeztem.

KÁLNAY CSILLA

Mi lehet az oka annak, hogy a nemzetközi egyezmények és a nők jogait támogató törvények ellenére a

régi, elnyomó szokások újra és újra visszatérnek?

A társadalmi beidegződéseket, a régi szokásokat nem lehet törvényekkel felülírni. Amíg a társadalom nagyobb részében élnek a korábbi szokások és a régi hiedelmek, addig nehéz változást elérni. Ez csak akkor lehetséges, ha a mindennapi élet több frontján (például az oktatásban, a közéletben) történnek olyan változások, amik megváltoztatják a közfelfogást, és új viselkedési mintákat mutatnak.

Gyengíti vagy erősíti a társadalmat, hogy hol jogot adnak, hol jogot vesznek el a nőktől?

Ennek a hatásai több módon is jelentkeznek. Egyrészt jelen van egyfajta egészséges megküzdési stratégia, ami a beilleszkedés irányába húzza a nőket, afelé, hogy a jelen körülmények között próbáljanak teljes életet élni. Iránban például a nők nagyon jól képzettek, magas a diplomások aránya, mert ez az az út, ahogyan jobb életkörülményeket tudnak teremteni

maguknak. Kiemelkedően magas azoknak a száma is, akik a nők részéről elfogadott szakmákban dolgoznak, például az oktatásban, az egészségügyben vagy a közigazgatásban, ahol a munkatársak több mint 80%-a nő. Ugyanakkor a férfiak irányában is van egyfajta nyitás. A képzettebb családokban sokkal lazábban kezelik ezeket a kérdéseket. A perzsa világban, illetve azokban az országokban, ahol a síita iszlám vallásúak vannak többségben, a szokások inkább csak formálisak, bár betartják például az öltözködési előírásokat, de az élet legtöbb területén nagyobb szabadságot kaphatnak a nők, mint a szunnita iszlám országokban vagy az Iszlám Államban.

Milyen hatást gyakorol a nők mentalitására és gondolkodásmódjára a folyton változó környezet?

Az internetnek, a telekommunikációnak és a növekvő utazási lehetőségeknek köszönhetően a nők egyre többet tudnak a világ eseményeiről és a jogaikról, ezért egyre növe-

szik a feszültség az őket körülvevő társadalmi környezet és az általuk ismert lehetőségek között. A nők hozzáállása a jelenlegi helyzethez szkeptikus. Tisztában vannak azzal, hogy sérülnek a jogaik, hogy nem szabadok, és ehhez kritikusán állnak hozzá.

Mindez azt eredményezi, hogy nagyon erős a közel-keleti országokban a női összefogás, sok a nők által a nők érdekében indított civil kezdeményezés.

Az Iszlám Állam milyen változást hozott a nők számára a közel-keleti régióban?

Az Iszlám Állam semmibe veszi a női jogokat, és rabszolgaként kezeli őket. Ez teljesen ellentétes az iszlám tanításaival, amelyek a nőt és a férfit már 1400 évvel ezelőtt egyenlőként írták le, és amelyek szerint a hölgyeket tisztelet illeti meg. Ez a mai napig jelen van a közgondolkodásban, hiszen a Korán az anyát az apa elé helyezi, és a muszlim feleségnek nem kell felvennie a férje nevét a házasság megkötése után sem.

Lát benne realitást, hogy az elkövetkező néhány évben ismét változás áll be a közel-keleti régióban a női egyenjogúság kérdéskörében?

Vannak olyan törekvések, amik reménykedésre adnak okot. Iránban például tavaly már második alkalommal szervezett a kormány a civil szervezetekkel és a környező államokkal közösen a nők jogairól és gazdasági szerepéről szóló konferenciát. Számos olyan kezdeményezés van, ami a nők munkaerő-piaci helyzetének javítását, oktatásukat, a nők önálló megélhetésének segítését tűzte ki célul, hiszen ha egy nő egyedülállónak válik, képzettség és munkalehetőség híján nem tudja eltartani magát és gyermekét. Úgy gondolom, a gazdasági szükség-szerűség okán a kormányzatok egyre jobban nyitnak majd abba az irányba, hogy a munka és az oktatás terén jelentősen javuljon a nők helyzete, ez pedig hosszú távon a többi területen is fejlődést hozhat magával.

Toxikológiai osztályon

Jó itt a buli! Na de meddig?

Vajon mi zajlik egy toxikológiai osztályon. Amikor kicsi voltam, én azt hittem, hogy oda csak azokat a titkosügynököket viszik be, akiket valaki meg akart mérgezni. Bolondságnak tűnik, de az én képzeletemben ez élt. A valóság persze sokkal szürkébb és mocskosabb ennél. Túladagolás, alkohommérgezés, öngyilkossági kísérlet vagy csak egyszerű baleset. A paletta szinte végtelen. De miért és milyen módon? Ezekre a kérdésekre a Honvédkórház sürgősségi osztályának vezetőjével, **Zacher Gáborral** keressük a válaszokat.

KULCSÁR DOROTTYA

Toxikológiai osztály

Arra a kérdésemre, hogy mi szükséges ahhoz, hogy a szerencsés delikvens itt kössön ki, azt a roppant egyszerű választ kaptam, hogy keretsértés és pech. Egy görbe estének indul a haverokkal, kis iszogatás, fű vagy esetleg más erősebb drogok is becsúsznak, és a buli máris túl jó lesz. Nem megfelelő önismerettel vagy az ész nélküli keveréssel könnyen ébredhet bárki másnap egy kórteremben.

Ha bármilyen mérgezés gyanúja felmerül például egy háztartási baleset kapcsán, akkor is érdemes egyből szakértőhöz fordulni. Víznek hitt nátrium-hidroxid vagy nem szakszerűen használt lefolyótisztító egyaránt okozhat visszafordíthatatlan károsodást. Én magam is kerültem már korábban ilyen helyzetbe, és az osztályra beérve többen megkérdezték tőlem, hogy szándékosan fogyasztottam-e erős lúgot. Elsőre

nem értettem a kérdést, és itt át is kanyarodunk a hármaskörre, az öngyilkossági kísérletre.

Öngyilkosság

A betegek 75%-át valamilyen maró vagy mérgező anyag elfogyasztása miatt veszik fel az osztályra. Körülbelül az 50%-uk teszi ezt szándékosan, de csupán a 10% az, aki ténylegesen véget akar vetni az életének. Elhamarkodott lenne azt állítani, hogy ez inkább az idősebb korosztályra jellemző. Jelentős számú fiatal dönt úgy, általában hirtelen felindulásból, hogy ez az egyetlen kiút. Párkapcsolati gondok, egy rosszul sikerült vizsga vagy esetleg egy fontosabb megmérettetéstől való rettegés könnyen kiválthatja ezt a válaszreakciót. „A látásmód beszűkül, egy kicsi apró lyukon keresztül lát mindent, és ebben benne van az is: a franc egye meg, ártsak magamnak. Persze, szükséges lehet valamilyen hajlam is, de ez nem előfeltétel. Bárki találhatja magát olyan helyzetben, hogy ez tűnik az egyetlen megoldásnak. Sokan másnap egy kiadós gyomormosás után már másképpen látják a helyzetet, és csak fogják a fejüket, hogy miért lehettek ennyire ostobák. De vannak olyanok, akiknél ez egyfajta segélykiáltás, és itt kerül képbe a környezet felelőssége. Fontos, hogy figyeljünk a magunk körül élőkre, és szükség esetén szakemberhez forduljunk. Van egy olyan időszaka a betegnek, amikor nyitott arra, hogy kommunikáljon a dologról, lehet vele beszélni, és akkor esetleg elfogadja a segítséget.”

És akik komolyan gondolják...

A statisztikákat böngészve elég hamar kiviláglik, hogy Magyarország folyamatosan a top 4-ben szerepel, ha az öngyilkosságról van szó. Arra a felvetésemre, hogy ennek mennyiben lehet köze a gazdasági válsághoz és az emberek rossz anyagi helyzetéhez, azt a reflexiót kaptam, hogy nem számottevő. Persze nem

Fotók: Dobó Diána

mondhatjuk azt, hogy semmi, valamennyire befolyással van rá, de nem kimagasló. A válasz ennél sokkal egyszerűbb. „A magyar egy depressziós nemzet, nem beszélve arról, hogy nem tud problémát megoldani. Egyszerű

nik, és senki sem éli túl rajta kívül. Ő nem bír megbirkózni a teherrel, magát hibáztatja, majd a fényt az alagút végén az életből való kilépésben látja.

A fentebb említettek ellenére az adatok csökkenő tendenciát mutatnak. „Nagyon érdekes, hogy egy időszakban 25-30%-ot csökkent az öngyilkosságok száma Magyarországon. Ez egy hihetetlen érdekes történet volt. Annak idején, amikor én ott dolgoztam a Péterfyben, ez nagyon érdekelte az újságírókat. Jöttek azzal, hogy ez miért lehet. Politika, gazdaság, Magyarország jobban teljesít. Én erre azt mondtam, hogy egyszavas választ tudok adni. Őt úgy hívják, hogy Eta. Ez egy női keresztnév, és azért Eta, mert ő volt az, aki a mérgezésbejelentőket kitöltötte, majd három hónapig beteg volt, így nem történt bejelentés, ami azt jelenti, hogy a statisztika szerint negyedéves lemaradásunk volt, ami éves szintén 25%-os csökkenést mutatott. Ennyi. Nincsenek itt olyan nagy különbségek. Sőt a kimutatások abszolút nem hűek a valósághoz általánosan sem, mert egy csomó esetet egész egyszerűen nem is jelentenek.”

A fiatalok és a drog

Jól gondolja, aki azt mondja, hogy a tizenévesek korábban kezdenek el alkoholt fogyasztani. A fűhöz és a szintetikus drogokhoz is ma már sokkal könnyebb hozzájutni, mint például 5-10 vagy akár 30

évvvel ezelőtt. Ennek meg is van a hatása. „Hatalmas az akceleráció. Nagyon gyorsan halad ez a világ”. Sokkal nyitottabb minden, sokkal több helyről érkeznek az impulzusok. Az okostelefonok és az internet korát éljük és a fiatalok már más szabályok szerint játszanak. De miért is jó tudatmódosító szereket fogyasztani. Először csak menő. Felnőttek érzed magad, majd később elkezdész szórakozóhelyekre járni társasággal, de a legtöbb ember a rendszeres fogyasztásukat általában abbahagyja. De mi a helyzet azokkal, akik nem? Belőlük lesznek az alkoholisták.

Magyarországon jelenleg 800 ezer alkoholista és 2,5 millió nagyívó él. Ezek fájdalmas és hatalmas számok, amik folyamatosan növekszenek. Évente körülbelül 30 ezren halnak meg ennek következtében. Megfigyelhető, hogy a függők aránya a szegényebb régiókban jóval magasabb. A folyamatos létbizonytalanság, a cél nélküli létezés, a munkanélküliség mind közrejátszanak abban, hogy ilyen sok emberről beszélhetünk.

Itt fontos problémákról és hatalmas társadalmi gondokról van szó, amikkel foglalkozni kell, de sajnos a társadalomnak a mai napig nem nagyon van átfogó terve ezeknek a megoldására. Toldozgatunk, foldozgatunk, de a fő gonoszokat, a kiváltó okokat nem sikerül megszüntetni. Addig is nyugtasson mindenkit az a gondolat, hogy egy átbuzizott egyetemi éjszaka után még abban a szerencsében is lehet résznünk, hogy maga Zacher Gábor ébreszt minket reggel, vagy ha igazán szerencsések vagyunk, akár a következő könyvébe is bekerülhetünk.

Zacher Gábor

1960-ban született, középiskolai tanulmányait a Veres Pálné Gimnáziumban végezte. Orvos családból származik, ami az akkori rendszerben nemkívánatosnak minősült, ezért nem vették fel a SOTE-ra. Nem adta fel, újrafelvételizett, és sikeresen be is jutott. Eredetileg baleseti sebészként dolgozott, de gumiallergiát diagnosztizáltak nála. Ekkor kapott rá a mérgek ízére. Hosszú évekig dolgozott a Péterfy Sándor utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központ toxikológiai osztályának főorvosaként, majd amikor sikertelennek ítélte meg az általa kezdeményezett reformokat, váltott, és azóta a Honvédkórházban tevékenykedik. Számtalan, a témával foglalkozó szakkönyv köthető a nevéhez, de a nyilvánosság igényeit kielégítendő megírta a Mindennapi függőségeink című művét, ami szélesebb közönségnek szól. Elsőre talán vicces történeteken és anekdotákon keresztül hívja fel a figyelmet a mértéktelen alkohol- és drogfogyasztás veszélyeire. Egyesek munkamániának hívják, én inkább a szakmája iránt velejtéig elkötelezett orvosnak nevezném. Nikotin- és morgyorós csokoládé-függő.

II. BME GTK Kari Hallgatói Napok és ÜTI Sátor

A Q épület mögött felállított rendezvénysátorban négy napon (április 26-29.) keresztül várják azokat az érdeklődőket, akik kíváncsiak az Üzleti Tudományok Intézet érdekes szakmai programjaira, és a First Aid partysorozat esti zenei kínálatára.

Április 26.: a délelőtti órákban az ÜTI CIVIL programsorozat első felvonásaként az Üzleti Tudományok Intézetének oktatói mesélnek el magukról személyes történeteket. Ezen a napon startol az ÜTI Quizre is, ahol a hallgatók tehetnek fel szakmai tudásellenőrző kérdéseket az intézet oktatóinak. (Talán itt revánsra is sor kerülhet egy zh-n meg nem adott pont miatt!) A kora délutáni órákban egy rendhagyó vállalatgazdaságtan előadás mozgatja meg a rekeszizmokat, majd a Dumasínház humoristája, Hadházi László mér csapást a közönség kedélyállapotára. Az estét a *Három* névre hallgató trió alapozza meg kellemes, akusztikus dalaival, majd őket követi a magyar költészet szépségeit rockzenével ötvöző *Vallvadár* zenekar. A további hangulatról a GTK rezidens DJ duója, a *LYNX*, majd *DJ BB* gondoskodik egészen hajnalig.

Április 27.: az MKT BME által szervezett szakmai blokkban vendégül látjuk Havas Ágneszt, a Magyar Nemzeti Filmipar vezérigazgatóját, aki az Oscar-díjas Saul fia című film kapcsán a filmipari trendekről tart előadást. Ezt követően Ördög Nóra műsorvezetővel és férjével, Nánási Pál fotográfus-

sal beszélgethetnek az érdeklődők a család és a karrier összeegyeztetésének örömeiről és nehézségeiről. Szerdán is lesz ÜTI Quiz: ez alkalommal azonban a hallgatók tudását mérjük fel. Az esti zenei palettát az *Irie Maffia* fogja színesre festeni, majd a népszerű duó a *Drop The Cheese* és a *LYNX* zárja a napot.

Április 28.: a kora délutáni órákban a rendhagyó gazdaságtörténeti előadást az ÜTI Quiz utolsó fordulója követi, miközben oktatóink csapolják a sört az érdeklődőknek. Csütörtök este a Kari Napok elhozza a régi idők hangulatát. Kezdsnek a magyar Scooterként emlegetett *Kozmix* lép fel a színpadon, majd őket követi *Devényi Tibi bácsi*. Az este további részében az *ESD* biztosítja mindenkinek a talpalávalót.

Április 29.: ezen a napon rendezi meg a GTK Esettanulmányi Versenyét a Liska Tibor Szakkollégium, melynek eredményhirdetése a délutáni órában kerül sor. A péntek este egyik fellépője az Egyetemi Napokról már jól ismert *DENIZ*, a nép hangja lesz, majd utána a magyarországi hip-hop műfaj előfutára, az *Animal Cannibals* „ülteti fel a közönséget a vonatra”. A fellépőket Juhász Laci, majd pedig a GTK kedvencei, a *LYNX* duó követi. A rendezvény négy napja alatt bárkinek lehetősége lesz kipróbálni a Kari Hallgatói Napok és ÜTI Sátor hivatalos szabaduló szobáját. A napközbeni programokat két jelentős szakmai partner, a CITI és a Deloitte is színesítik érdekes előadásaikkal, a Deloitte Cafe süttivel és teával is várja a hallgatókat.

BME Gépész Szakkollégium konferencia

A BME Gépész Szakkollégium idén harmadik alkalommal rendezi meg szakmai konferenciáját. A konferencián Szakkollégiumunk szakmai kiválóságai tartanak előadásokat különböző gépészeti területekről, a hegesztéstől kezdve a kálorikus gépeken át a mechatronikáig. Idén először a konferencia poszter szekciójában a Szakkollégium tagozatai – Szakosztályai - mutatják be kiemelkedő projekteredményeiket. Fontos, hogy felhívjuk hallgatótársaink

figyelmét a szakma aktualitásaira, közelebb hozzuk őket az ipar és a mérnöki élet mindennapjaihoz. Célunk ösztönözni a hallgatókat, hogy társaik sikereit, eredményeit látva maguk is bekapcsolódjanak kutatási, fejlesztési projektekbe.

A konferencia helyszíne és időpontja:
2016. május 6. (péntek), BME K épület 172.

Előzetes program:	
8:00	Regisztráció
9:00	Megnyitó, köszöntők
9:25	Urbán András: Levegő segédközeges porlasztó vizsgálata Fázis Doppler Anemométer segítségével
9:40	Hidegh Gyöngyvér: Előkeveréses égő kísérleti lángstabilitási vizsgálata
9:55	Kalácska Eszter: Nagyszilárdságú TRIP-TWIP acéllemezek hegesztett kötéseinek kvantitatív metallográfiája
10:10	Borsos Benjámin, Hidas Anna, Csörgő András, Szabó Antal: Esztergálási folyamat síkbeli végelelemes analízisének lehetőségei
10:25	Hajdu Zsombor: Többszálás szabályozó koncepciója
10:40	Szünet
11:00	Asztalos Lilla: Explantált sztentek vizsgálata
11:15	Tóth Tamás: Acél szerkezetek huzalelektrodás impulzus és kettős impulzus üzemi hegesztése
11:30	Urbán András: Ikerkialakítású HTR egységgel megvalósított nukleáris alapú kogenerációs koncepció műszaki elemzése
11:45	Horváth Mária, Hidas Anna, Bory Csilla: Új ergonómiai módszer a terméktervezésben: használhatósági vizsgálat mobil szemmozgáskövető eszköz felhasználásával
12:00	Ebéd-szünet
12:45	Jaksa László: Gyakorlóeszköz tervezése laparoszkópos sebészeti készségek fejlesztéséhez
13:00	Bátyi Levente: Szénhez kötött metán magyarországi felhasználása
13:15	Uzonyi Sándor, Asztalos Lilla: Additív gyártás huzalelektrodás védőgázos ívhegesztéssel
13:30	Szünet
14:00	Poszter szekció
16:00	A Konferencia zárása

A konferencia nyílt és ingyenes. Bővebb információk a <http://gszk.ktk.bme.hu/> oldalon vagy keressetek minket facebookon.

2016. április 18.

Rendet teszünk a sharing economy háza táján!

A KommON BME Kommunikációs Szakkollégium 2016. április 26-án Sharing Economy Konferencia címmel rendez meg tavaszi konferenciáját. A rendezvényen szakértők és közösségi megosztáson alapuló gazdasági modellre épülő szervezetek képviselői ismertetik majd a nemzetközi és hazai trendeket, szervezetük fejlődését, akadályokat és lehetőségeket.

Ha kíváncsi vagy arra, hogy hol képzeled el magát az Oszkár telekocsi a jövőben, hogy milyen együttműködésre lép a Rukkola és a Publio Kiadó, vagy éppen arra, hogy mennyire fenntartható a sharing economy világa, itt a helyed. A rendezvény ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

A részletekért keress fel konferenciánk hivatalos weboldalát:
kommon.bme.hu/sharing-economy-konferencia

KOMMON
BME Kommunikációs Szakkollégium

Magyarok baseballja

A méta játék

A baseballt senki-nek sem kell bemutatnunk, még ha a szabályokkal nem is vagyunk mind tisztában. Kevesen tudják azonban, hogy mi, magyarok is büszkélkedhetünk hasonló játékkal, amely nemcsak az amerikaiak egyik kedvenc sportjánál, de magánál az Egyesült Államoknál is öregebb.

BEDŐ BALÁZS

A méta több száz éves magyar labdajáték. Egyes források szerint története egészen a lovagkirály, I. (Nagy) Lajos koráig nyúlik vissza.

Játékosa hazafutást érjen el: az ellenfél által feldobott labdát egy, a végén laposra faragott ütővel kell a lehető legmesszebbre, de a pályán belülre küldenie, hogy ezt követően egy előre meghatározott útvonalon végigszaladva lépje át a kiindulási helyen rögzített métavonalat, mielőtt még az elkapók megszereznék és visszajuttatnák a labdát a dobónak. Ellenkező esetben az ütőből futóvá avanzsált játékos „börtönbe” kerül, hacsak nem a kijelölt útvonalat jelző nevezetes pontok egyikén, az úgynevezett várnál tartózkodik. A sikeres hazafutás egy pontot ér, ekkor a börtönben lévő társak is kiszabadulnak. Pontot csak az ütőcsapat szerezhetsz, így az első féldő végén, illetve akkor, ha minden játékos a börtönben ragad, a szerepek felcserélődnek, és a továbbiakban az elkapók loholhatnak a remélt pontokért egy-egy jól sikerült elütést követően.

Igazán mozgalmas játékról lévén szó, a méta remek időtöltést jelenthet életkortól függetlenül, főként, hogy az igazi áprilisi tavasz beköszöntével zöldellő ligetekben, parkokban, szabad ég alatt űzhetjük. Az egyéni megol-

Eleinte még a városi iskolák és kollégiumok tanulói, lakói űzték, később azonban a vidéki diákság körében is nagy népszerűségre tett szert. Ahogy az iménti párhuzam is sugallja, leginkább az amerikai bázislabdához hasonlítható. Napjainkban országos bajnokságokat is rendeznek, ahol várméta nevű változatában mérkőznek meg a 11-15 fős csapatok.

A kétszer húsz perces találkozó előtt sorsolás dönt a szerepekről: az egyik fél az ütőkől, a másik az elkapókból áll. A játék célja, hogy az előbbieket soron lévő

dásokban bővelkedő, ám mégis csapatok között zajló viadal mellett szól továbbá, hogy az ütőn, labdán és a pálya kijelöléséhez szükséges eszközökön túl egyéb felszerelést lényegében nem igényel. A várméta mellett több változatot is játszhatunk, mint például a kör- vagy a futóméta. Aki mégis az általunk bemutatott variánsra kíváncsi, azoknak ajánljuk figyelmébe a XVII. Országos Métabajnokságot a Szentjánosbogár Közhasznú Egyesület szervezésében, amit április 23-án a Hajógyári-szigeten rendeznek meg.

Több mint játék

Modellautózás testközelből

Villámgyorsan cikázó járművek, kifinomult vezetéstechnika, magas szintű mérnöki megoldások. Minden adott, ami a hagyományos autó-motorsportokra jellemző, csak kicsiben.

Kálnay Zsolt gépészmérnök hallgató vezet be minket a modellautó-versenyzés világába.

BÁRKOVICS GERGŐ

Mikor és hogyan ismerkedtél meg a modellautózással?

Több mint hat éve foglalkozom vele. Mindig is érdeklődtem az autósport iránt, de valahogy nem kerültem a közelébe. Aztán egy volt gimnáziumi osztálytársamon keresztül ismertem meg ezt a sportágat. Kezdetben parkolóknak autóztam, majd később edzésekre is jártam, ahol egyre inkább megtetszett, így kezdtem el versenyezni.

Milyen eredményeket értél el az elmúlt hat év alatt?

Kétszer lettem magyar bajnok, egyszer pedig márkakupabajnok itthon. Külföldi versenyen 150 nevezőből a harmincadik hely környékén szoktam végezni. Szerencsére elég erős a mezőny itthon is.

Milyen díjazással jár, ha jó helyezést érsz el?

Ha nyerek, akkor kapok egy kupát; pénzdíjazás nincs, viszont aki kimagasló eredményeket ér el, szponzorációt kaphat az adott autómárkától. Fizetett profi versenyzőkből világszerte nagyon kevés van.

Hogyan készülsz fel a versenyre?

Ez egy technikai sport, tehát verseny előtt nagyon sokat számít az autó beállítása. Négykerék-meghajtású, független felfüggesztésű járművekről beszélünk, akár csak a normális versenyautók esetében, vagyis a futómű geometriáját és egyéb paramétereit is éppúgy lehet változtatni: kerékdőlés, kerékösszetartás, differenciálmű-keményesség, áttétel, hasmagasság, rugókeménység, csillapításkeményesség. Akár hat órányi szerelés is megelőz-

Fotó: Koronczi Richárd

het egy-egy megmérettetést. Fontos tudni, hogy egy újonnan megrendelt autó darabokban érkezik. A versenyző saját felelőssége, hogy hogyan rakja össze a járművét. A felkészülés egyrészt ebből áll, másrészt abból, hogy kint vagyok a pályán és nagyon sokat vezetek.

Mennyibe kerül egy modellautó?

Egy kezdő kategóriás autó 30-40 ezer forintba kerül távirányítóval együtt. Ezek a járművek félig játéknak minősülnek, de én is innen indultam. Amivel jelenleg versenyzek, az már 200-300 ezer forintos árkategóriába esik.

Mik a jellemző paraméterei a modellversenyautódnak?

Én On-Road, azaz nem terepen, hanem aszfaltozott vagy szőnyeggel borított sík pályán versenyzek. A modellautóm adatai is erre utalnak: egy 380 mm hosszú, 190 mm széles és 100 mm magas, 5 mm hasmagasságú, illetve 1,3 kg tömegű és 1 lóerős, nagyon nyomatékos elektromos motorral hajtott kis járművet kell elképzelni, amelynek a teljesítmény/saját tömeg aránya egy igazi versenyautóéhoz mérhető. Végsebessége elérheti a 130 kilométert óránként, de ez a pálya kialakításától is függ. Magyarországon jellemzően beltéri, szőnyeggel borított és rövidebb egyenes szakaszokból felépülő pályákon versenyzünk, így legfeljebb 80 km/órát lehet felgyorsítani az autót.

Ezek nagy sebességek, az autó pedig kis méretű, és messze van. Nem lehet könnyű az irányítása.

Minél magasabban vagy, annál jobban látod a pálya távolabbi részét, ezért egy öt méter magas emelvényről vezetünk. Az autókat egy kijelölt nyomvonalon kell manőverezni. A távirányító úgy néz ki, mint egy pisztoly, csak bal kézben tartjuk. Ha magad felé húzod a ravaszt, akkor gázt adsz, ha előretolod, akkor fékezni tudod a járművet. A kormányzás a pisztoly oldalán lévő kerék segítségével történik. Ha azt balra tekered, akkor balra megy az autó, ha jobbra tekered, akkor jobbra. Viszont ha szembe jön, akkor ez fordítva történik, az ellenkező irányba kell tekerni a kormányt. Időbe telik, mire rutinná válik

Milyen fejlődési irányai vannak a modellautózásnak?

Folyamatosan van fejlesztés. Az a márka, amellyel én is versenyzek, évente ad ki új autót. Nagy változás csak az elektromos modellautók fejlődésében van, amelyek tempóban már utolérték robbanómotoros társaikat.

Kiknek ajánlanád ezt a sportot?

Azoknak, akik érdeklődnek az autózás iránt, és van egy kis technikai érzékük. Rendszeresen vannak versenyek Budapesten a Lajta utcai RC Arénában, ahova én is járok. Ezek egész naposak szoktak lenni, és a hangulat mindig nagyon jó.

Autóipari történelem

Egy kiállítás gépei

Magyarország sosem szűkölködött kreatív mérnökökben és jó kezdeményezésekben. Az autóiparnak is adtunk számos meghatározó szakembert és találmányt. Ezt az évszázadokon átívelő sikertörténetet foglalta össze a XI. Nemzetközi Autó, Motor és Tuning Show keretein belül megrendezett Magyarok a Világ Járműgyártásában nevet viselő kiállítás. Egyetemünket a BME FRT és a Pneumobil-BME csapatok képviselték az eseményen, jelezvén, hogy vannak ma is remek szakembereink és feltörekvő mérnökeink.

BEDŐ BALÁZS

Járműgyártásunk hosszú történetének szereplőit persze nem úgy kell elképzelni, mint a Magyar Vándor című film Előd vezérének karakterét, aki intenzív kardsuhintások után rendre előállt valami nagy találmánnyal, ami a magyarokat majd híressé teszi. A gyökerek nagyjából ötszáz évvel ezelőttre nyúlnak vissza. A Komárom-Esztergom megyei Kocs községben ekkoriban alkották meg a kocsit, amely egy lóvontatású jármű volt. A könnyű szerkezetű, gyors és kényelmes eszköz hamar méltó ellenfele lett a nehéz és lassú járású hintóknak. A jól megválasztott faanyagoknak hála rendkívül rugalmas volt, igaz ez a tulajdonság olykor az alkatrészek törését is okozta. Mivel Kocs községe a Budát Béccsel összekötő, nemzetközi forgalmat is lebonyolító országút mentén helyezkedett el, a találmánynak hamar híre ment. A sikerek hatására a kocsi azon kevés

magyar szavak egyike lett, amely többek között a nyugati nyelvekbe is eljutott, angolul például coach, míg németül Kutsche a megfelelője. Néhány száz évvel később, az autógyártás hajnalán számos magyar szakember munkálkodott azon, hogy a motorizáció minél hamarabb a mindennapok részévé váljon. A XIX. század egyik fontos momentuma volt a dinamó feltalálása, mely Jedlik Ányos nevéhez fűződik. Míg a németek és a franciák már az 1880-as években hozzáfogtak az autók tervezéséhez, hazánk csak a századfordulón kapcsolódott be a motoros járművek építésébe.

A XX. század első éveinek talán legkiemelkedőbb és legismertebb magyar vonatkozású nemzetközi sikertörténete Galamb József volt. A makói születésű mérnök a Ford Motor Company tervezőjeként mérnöktársaival együttműködve megalkotta a híres Ford T-modell alkatrészeinek tervét. Galamb emellett számos más Ford konstrukción is dolgozott. A sors ironiája, hogy pont az az ország nem tudott saját személyautót nagy mennyiségben, sorozatgyártásban előállítani, amelynek szülötte tervezte a világ első sorozatgyártott autóját. Galamb Józsefről a Műhely egy korábbi számában mi is megemlékeztünk.

A tömeggyártáshoz a legközelebb egyetemünk egykori gépműhely-vezetője, Csonka János került. A porlasztó feltalálásával és a magyar motor- és gépjárműgyártás megindításával ismertté vált feltaláló közel 150 gépkocsival foglalkozott élete során, emellett pedig orosz-lánrészt vállalt magyar műszaki felsőoktatás gyakorlati részének korszerűsítésében is. Csonka főleg motortervezésben jeleskedett, melyből készített közúti mellett kötöttpályás járművekbe való változatokat és csónakmotorokat is. Neve összeforrt a postával, ugyanis az 1905-ben megjelent első postaa-

tók az ő nevéhez fűződnek. Kiemelkedő mérnöki teljesítményeiért a Mérnöki kamara 1924-ben gépészmérnökké nyilvánította. A század első felében számos magyar autótípus közlekedett

az utakon, például a Phönix, a Marta, a Rába Grand vagy a Fejes-féle lemezautó. A világháborúk azonban jelentős mértékben átfomálták a lehetőségeket és az igényeket. Az egypártrendszer beköszöntése előtti utolsó ígéretes próbálkozás Pentelényi János kisautóterve, a Pente volt, mely a II. világháború utáni első években szerepelt a napirenden. A sorozatgyártás végül a politikai átrendeződés vihara miatt pártuta-

sításra elmaradt. Az ezt követő évtizedekben a keleti blokk országai között létrejött megállapodás értelmében Magyarország nem gyártott személyautókat, cserébe viszont autóbuszok és tehergépkocsik gyártásával vigasztalódhattunk. Ikarus autóbuszaink például meghódították a világot. A legismertebb változatból, a Finta László tervei alapján készített Ikarus 200-as sorozatból kétszázezernél is több példányt gyártottak. A típus nem csupán a KGST országaiban

egy félbevágott Ikarus átalakításából. A nyolcvanas években felbukkant egy érdekes személyautós kezdeményezés, amely a Puli nevet viselte. A hódmezővásárhelyi HÓDGÉP által létrehozott, francia igényekre szabott kisautóból számos változat készült, itthon mégsem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, ellenben külföldről szép számban érkeztek megrendelések. Az itthoni sikertelenség oka főleg a technikai paraméterekben keresendő, ugyanis a Puli össztömege nem érte el a 350 kg-t, végsebessége pedig alig haladta meg a 40 km/h-t, ráadásul az engedélyeztetés is másképpen működött, mint külföldön, ahol az ilyen paraméterekkel bíró járművekre sokszor vezetői engedély sem kellett. A Puliból 1986 és 1994 között alig ezerhétszáz darabot értékesítettek, így a gyártása abbamaradt.

A kilencvenes éveket már a külföldi autógyarak hazai terjeszkedése uralta. A szentgotthárdi Opel és az esztergomi Suzuki gyárak alapítása után a német Audi is bejelentkezett hozzánk. Az ezredfordulót követően Kecskeméten a Mercedes fogott építkezésbe, új gyára négyezer dolgozónak biztosít munkahelyet. A nálunk működő autógyártók palettája az eltelt huszonöt év alatt alapjaiban átfomaltá a hazai autókörképet. A szocialista típusokat rövid idő alatt felváltották a megfizethető Suzuki és Opel modellek. A kiállításon természetesen mind a négy említett cég képviseltette magát néhány kultikus modellel.

Magyarország jelenleg nem nevezhető autós nagyhatalomnak, bár ahogy az előzőekből már kiderült, gyártás és összeszerelés terén jók a referenciáink. A vállalkozó kedvet és a kreativitást szerencsére a vasfüggöny mögötti országok egymás között elosztott gyártási kvótái sem tudták eliminálni, így ma is akad jó néhány tehetséges és ismert tervezőnk a világ autóiparában valamint a hazai és nemzetközi startup fronton egyaránt. Bocsi Attila formatervező már tizenöt éve erősíti a Peugeot céget, munkái pedig alaposan átfomalták a francia márka arculatát. Dolgozott az Expert modellen és a 107-es típus ráncfelvarrásán is, de szériaautók mellett versenyautók tervezésével is szívesen foglalkozik. Az ő keze munkáját dicséri a 208 T16 nevű gépszörny is, amellyel a francia ralilegenda, Sebastian Loeb megdöntötte a híres-hírhedt Pikes Peak hegyi felfutó verseny időrekordját.

Az évről évre nagyobb alapterületen megrendezett kiállításon az említett mérnökök mellett még számos magyar mérnöki alkotás és érdekesség kápráztatta el a nagyérdeműt, és a látogatószámából szinte biztosra vehető, hogy jövőre is szükség lehet a területnövelésre. Lelkesítő szavakból sem volt hiány, hiszen, ahogy Knezsik István, Autós Nagykoalíció elnöke fogalmazott, a kiállítás ékes bizonyítéka annak, hogy ha az ember elég tehetséges és szorgalmas, feljuthat a világ tetéjére.

Színezők felnőtteknek

Ha kellek, a bunkerben színezek

Szinte közhelynek számít, hogy a fiatal generáció ma már egyre később nő fel. No de mi van azokkal, akik felnőttek ugyan, de már unják a komolykodást? Ők a kezükbe fognak egy felnőtt színezőt egy adag ceruzával, kilövik a zavaró kütyüket, és elmélyednek az alkotásban. **Parádi Orsolyával**, az első magyar színező készítőjével beszélgettünk.

VARGA ÁGNES

Sokan szkeptikusak a színezéssel kapcsolatban, hiszen ez is időbe telik, amit akár „hasznosan” is el lehetne tölteni. Mi a véleményed erről?

Annyira durván stresszes világban élünk, agyban már sokszor hetekkel előre járunk, így természetesen kell valami kikapcsolódás. Van, aki jógázik, van, aki hegyet mászik, és van, aki színez. Én például tudom magamról, hogy amikor alkotok, akkor lenyugszom. Itt jön be a flow élmény. Sok komoly tanulmányt írnak erről mostanában, hogy melyik agyféltekére hogyan hat ez az alkotási forma. A színezés visszaidézi azt a biztonságos gyermekkori játszótérrel, ahol az alkotásnak nincs tétje, de az is szerepet játszhat, hogy a színezéssel az ember társalkotóvá válik. Nyugat-Európában egyébként már vannak klubok is, ahol az emberek összeülnek színezni egy bor mellett, közben pedig dumálnak, ezáltal akár közösségi tevékenységgé is válhat. Persze azt is megértem, aki másra szavaz, de csupán az én színezőm több, mint tízezer példányban kelt el, ami már egyfajta bizonyíték. Ez is egy kikapcsolódási forma, ami örömet okoz, és nem utolsósorban nem káros – bár van, aki szerint addiktív.

Te is színezel?

Imádom ezeket a mintákat rajzolni, de elsősorban nem a kiszínezés érdekelt benne. Szeretem a fekete-fehér grafika műfaját, a színek iránti lelkesedést pedig kavicsok festésében élem ki. A visszajelzések

Fotók: Baki Mihály

miatt azonban én is elkezdtem komolyan venni, és megértettem, miért teszi ez boldoggá azokat, akik talán nem elég ügyesek vagy bátrak ahhoz, hogy önmaguk alkossanak. A színezéshez szükséges eszközökhöz nagyon könnyű hozzájutni, és biztonsággal tudjuk használni őket. A bonyolultabb anyagokat valamért egy fura nimbusz övezi. Amikor először akrilhoz nyúltam, én is azt éreztem: hogy jövőm én ehhez? Pedig miért ne kísérletezhetne az ember?

Ha színezésre gondolunk, a színesceruza adja magát. Érdemes lehet mással is próbálkoznunk, ha színezésre adjuk a fejünket?

Persze, bármivel próbálkozhatunk, ami jól esik. Ha elég vastag a papír, neki lehet esni filctollal is, de akvarell ceruzákkal is szuper jól lehet színezni, sőt van, aki ecsetfilccel vagy zsírkrétával dolgozik. Sokan kérdezik, hogy hogyan színezzenek, mi van akkor, ha elrontják. Nekem az az álláspontom, hogy ezt nemigen lehet elrontani, az ember valahogy érzi, milyen színt válasszon következőnek. Persze lehet picit tudatosab-

ban készülni egy-egy ábra kiszínezésére, de úgy is jó, ha teljesen szabadon, intuitívan dolgozunk, kísérletezzünk bátran!

Nem vagy végzett grafikus. Hogyan jutottál el mégis a színező rajzoláshoz?

A díszítőművészetet mindig is nagyon szerettem, de a család tele van iparművészekkel, így a rajzolás egyfajta örökség. Az első igazán részletgazdag grafikáim gimnazista koromban születtek, aztán ezt egy időre félretettem, később pedig jött a család. Az érzés azonban végig megvolt, hogy kéne alkotni valamit, ebből lett végül a Mesekavics projekt. Kavicsokat gyűjtöttem, azokat festettem meg, és ezek a kis kavicslányok végül egy komplett univerzumot alkottak meg. Ekkor írtam meg a *Mesekavics* kreatív alkotókönyvet gyerekeknek, de úgy éreztem, hogy ezekben a figurákban több van, így végül ők köszönnek vissza a színezőimben is, kicsit bonyolultabb formában. A könyv készítése közben ugrott be, hogy jó lenne egy történet arról, kik ezek a lények, és hol élnek, így lett a színező címe Pandala-szigetek.

A „Pandala” szó egyébként úgy született, hogy a külföldi megjelenés kapcsán kísérletezni kezdtem a szavakkal – a „mesekavics” lefordítva nem hangzott jól –, és végül a „pan” és a „mandala”, valamint a panda és a koala szavak összevonásával találtam meg azt, ami igazán tetszett.

Ma már nagyon sok színezőt találhatunk a könyvesboltok polcain. Megkülönböztethető az egyes alkotók stílusa?

Aki színez, az biztosan azonnal felismeri Joanna Basford munkáit, de szerintem nála jobbak, vicsebbek is akadnak. A *Titkos kert* előtt jelent meg Magyarországon a *Mindenki tud rajzolni* sorozat, ami nem teljesen színező, hanem egy sokkal szellemesebb, kreatívabb alkotókönyv magyar alkotóktól. Ugyanakkor nagyon népszerűek azok a színezők, amik valamilyen kultúra művészetét tematikusan dolgozzák fel, például mandalákat vagy japán mintákat lehet kiszínezni. Nálunk még nem jelent meg annyiféle, mint külföldön, de szerencsére Magyarországon nagyon fejlett a vizuális kultúra. Hihetetlenül tehetséges grafikusaink és illusztrátoraink vannak, akiknek jól felismerhető, egyedi stílusuk van.

A színezők sem mind egyforma minőségűek. Mitől lesz egy színező különlegesen jó vagy akár bővítő?

Egy dolog a minta, és egy másik a kivitelezés. Láttam már kifejezetten gagyit is, amit kis formátumban, rossz minőségű papírra nyomtak, a mintánál pedig egyszerűen nem törődtek azzal, hogy színezhető-e. A Basford-könyveken látszik, hogy drága, nagyon igényes termékek, gyönyörű a papír, fantasztikus a

borító. Ezekkel nagyon meg lehet dobni egy kiadványt, hiszen aki nem hozzáértő, az is szívesebben nyúl egy ilyen könyvhöz. A borítóra és a papír minőségére én is nagyon kényes vagyok, vevőként is.

A grafika minőségét több szempontból meg lehet ítélni. A Titkos kertben például nagyon sok jó rajz van, de többen mondták, hogy túl kicsik a vonalakozók, nem tudják szépen kiszínezni a rajzokat, és sejthető, hogy a motívumokat géppel duplikálja a szerző. Első ránézésre az én rajzaim is szabályosnak látszanak, de ha kicsit jobban megnézed, látszik, hogy kézzel rajzoltak. Nem törekszem a tökéletességre, a köröket például nem körzővel rajzolom, de ettől a tökéletlenségtől valahogy harmóniába kerül az egész, a figuráknak lelke lesz, és az emberek is közelebb érzik magukhoz a motívumokat.

Az absztrakt rajzokat egyébként azért szeretjük, mert el lehet rajtuk gondolkodni. Az én rajzaimban is vannak rejtett üzenetek. A Pandala-szigetek egyik lepkéjén például az egész törzsfeljlődés el van rejtve a petétől a hernyón át a bebábozódott lepkéig. Akinek van rá szeme, az ilyen apróságokat is észrevehet.

Ki vagy mi inspirál, mikor alkotsz?

A természetszeretet nálunk a családban nagyon mélyen gyökeres, ezért is rajzolok állatokat, növényeket. Csodálatos dolog az izonyatos stressz közepette észrevenni, hogy tavaszodik, nyílnak a virágok, csiripelnek a madarak... A számos művészettörténeti korszak közül leginkább a seceszió ornamentikája fogott meg. Döbbenetes élmény volt Isztambulban a muszlim mecsetekben járni, és mélyen hatottak rám a törzsi motívumok is – Észak-Amerikától Afrikán és Ázsián át Ausztráliáig. A neves művészek közül mindig is nagyon szerettem Hundertwassert, Escher grafikáit, de megemlíthetném Réber Lászlót is, aki végig-illusztrálta a nyolcvanas évek gyerekirodalmát.

Mit gondolsz, a színező csak egy örület most, vagy maradandó a siker?

Ez most valóban divat, meglátjuk, meddig tart. Látom, mennyire más a viszonyuk a mai gyerekeknek a manualitáshoz, és a színezésben az a fantasztikus, hogy az ember a kézzel dolgozik, nem pedig a telefonnal, amivel minden mást csinál. Van, aki szerint pár év múlva kipukkad a lufi, de én nagyon remélem, hogy rajzolhatok még színezőket. És nem csupán azért, mert ez egy élvezetes munka, hanem azért is, mert a színezőkkel üzeneteket is közvetíthetek. A következő könyvemben például veszélyeztetett állatokat is rajzolok, ezzel szeretném felhívni az olvasók figyelmét – ha másképp nem, hát színező gyerekeken keresztül –, hogy elfogy körülöttünk a levegő, és belefulladunk a szeméttel! Ez a projekt egyébként az Állatkerttel közösen készül. Akár faültetési akciót is szívesen szerveznék ennek kapcsán, hogy felhívjam a figyelmet a környezettudatosságra.

Hadtörténeti barangolások

Magyar történelem testközelből

A Budai Vár árnyas utcái és napfényes terei kiválóan alkalmasak a múltidézésre. A Hadtörténeti Intézet és Múzeum számos speciális programmal várja a vendégeket, a múzeum-pedagógiai rendezvényektől kezdve a fegyverbemutatókon át a múzeumhajóig.

BATA LÁSZLÓ

Az intézmény a téma iránt tudományosan érdeklődők mellett kirándulóknak, kulturálisan művelődni vágyóknak is izgalmas célpont lehet. A főbb kiállítások hazai szemmel követik végig a modern, illetve jelenkor hadtudományát. Az elmúlt kétszáz év véráztatta, idegenelnyomó rendszerekben bővelkedő, forradalmaktól, világháborúktól sem mentes magyar történelmének megismerésénél gazdag felhozatalt biztosít a témában. Vezető politikusok, hadvezérek íróasztala mellett lehetünk tanúi a

Fotó: Nagy Eszter

végso soron szinte minden esetben rossznak bizonyuló) döntéseknek. Életnagyságú műanyag ÁVO-s vagy éppen nyilaskeresztes örök kísérik figyelemmel látogatásunkat teremtől függően. Valóságúhien kialakított frontvonalon, sáncokban, lövészárkokban, fedezékekben élhetjük át az ütközetek, rajtaütések, olykor menekülések hangulatát.

Tárlat Haza és haladás jeligré

Kölcsey Ferenc szavai a korszak mellett remekül jellemzik az 1815-1867 közötti időszakot bemutató tárlatot is, mely a múzeum legrégibbi gyűjteménye. A felöltött hosszabb időszakból is következően nemcsak korrú egyenruhájú huszárokkal, tisztekkel, közkatonákkal és fegyvereikkel, hadi felszerelésükkel, kitün-

tetéseikkel ismerkedhetünk meg, hanem némileg képet kaphatunk a forradalmat megelőző és a szabadságharcot követő korszak emberének mindennapjairól is.

A korszak hadtudományát javarészt a „Pákozdi csata emlékiállításán” ismerhetjük meg. A című választott helyszín több szempontból is kiemelt jelentőségű. A Magyar Honvédség 165 évvel ezelőtt itt, a Sukoró, Pákozdi és Páka közötti földeken született meg testben és lélekben egyaránt. Az akkor alakuló és formálódó alegységekben nevezték először a hazájukat védő magyar katonákat honvédek.

A Monarchia békeserege

Annak ellenére, hogy az 1867-1914 közötti időszakot „boldog békeidőként” tartjuk számon, rendkívül

sok színes nyomat jelent meg akkoriban, mely az ország lakosságát az állammal, a hadsereggel és a rászorulókkal szembeni kötelességükre figyelmeztette – ezt láthatjuk a következő termekben. A háborús idők hatással voltak a kereskedelemre, a filmművészetre, a sajtóra, a könyvkiadásra, nem véletlen tehát, hogy hirdetésekben a magyar katona alakja igen gyakran feltűnt. A plakátok mellett bélyegek, képes levelezőlapok, röplapok tömege ösztönözte a hadi kiadások finanszírozása céljából kiadott érték-papírok vásárlását, melyekből a múzeum gazdag gyűjteményt halmozott fel.

Piavétől a Donig - a Dontól a Dunáig

Bár jelenleg kifejezetten első világháborús hadtudományi kiállítás nincs a tárlatban, a világégést követő kisebb Kárpát-medencei harcokba betekintést nyerhet az érdeklődő. Előterbe kerül történelmünk egyik már-már elfeledett fejezete: a Rongyos Gárda és a 1921-es nyugat-magyarországi felkelés, mely a mai Burgenland területéért folyt.

Érdemes lehet megfigyelni a propaganda alakulását: míg 1914-1915-öt még az elismert grafikusok nagy műigénnyel megszerkesztett „Éljen a háború!”, „Mindent a hadseregnek!” jellegű poszterei jellemzik, addig 1917-1918-ból már a jóval egyszerűbb készítésű, többnyire tüntető, békepártiak által

szerkesztett, fegyverletételt hirdető plakátok maradtak az utókorra. Műszakibb beállítottságúaknak a különböző tervezésű, több méter hosszú, eredetileg német gyártású, szétszedett világháborús torpedók kelthetik fel a figyelmét. A fegyver-arsenál is igen gazdag. A korszakból többféle gyártású gépfegyver és lőszergyűjtemény várja a látogatókat.

...és legördült a vasfüggöny

Természetesen a XX. századi magyar történelem, és a BME egyik legheroikusabb fejezete sem maradhat ki a kiállításból. A tárlat – talán időbeli közelsége miatt is – az egyik leggazdagabb a meglévők közül, ennek az eseményei rekonstruálhatók legpontosabban. Még történelemkönyvre sem feltétlenül van szükség, nagyszüleink, dédszüleink személyes élményei is kiváló források. Festmények és kézzel rajzolt plakátok helyett itt már többnyire fekete-fehér fényképek, sőt videofelvételek idézik vissza az ’56-os forradalmi hangulatot és a „pesti srácok” alakjait. Függöny nagyságban terül el a világhírű Time-magazin címlapja, rajta az év emberével, a magyar szabadságharcossal.

70 év az életveszély árnyékában

Korszakunkat akár második „Boldog békeidőként” is emlegethetnénk, hiszen fegyveres, katonai összecsapás kerekén hetven évvel ezelőtt történt Magyarországon utoljára. A rendszerváltás után hadseregünket jóformán felszámolták, a sorkatonai szolgálatot eltörölték. Az elmúlt évtizedek hadtudományát a tűzszerészet, aknakutatás segítségével járhatjuk be.

Leszbikus szerelmi történet

Az élet sója – igaz szerelem nemeken túl

Február óta látható a mozikban a különleges képi világgal, lenyűgöző részletekkel tűzdelt, ám mégis vegyes érzelmekkel fogadott Carol. Patricia Highsmith azonban az esztétikánál jóval többet kínál a film alapjául szolgáló regényben.

VARGA ÁGNES

Az ’50-es évek Amerikájában játszódó leszbikus szerelem aligha nézhető rózsaszín szemüvegen keresztül... Akkoriban még

Amerika is szigorú szabályok szerint élt, a homoszexuális kapcsolatot feldolgozó történet pedig meglehetősen nagy port kavart – nem véletlen tehát, hogy 1952-ben álnéven jelent meg.

A történet Therese, a tizenkilenc éves áruházi eladólány és Carol, a válófélben lévő, kislánya felügyeletéért küzdő háziasszony szerelmi drámája köré épül. A karácsonyi láz közepette lezajló gyors ismerkedés után még fel sem eszmélünk, és a két nő már kettesben autózik nyugat felé Amerikán keresztül. A hangulat a kezdetektől fogva nyomott; Therese képtelen megfogalmazni, mit érez a nála idősebb nő iránt – akkoriban ugyanis úgy gondolták, hogy egy leszbikus kapcsolatban az egyik fél feltétlenül maszkulin tulajdonságokkal rendelkezik, ami egyik főszereplőre sem jellemző. A „leszbikus” kifejezés egyébként egyszer sem fordul elő a regényben, az árnyalatok ennél jóval finomabbak, a

párbeszédekben sokkal több jelentést hordoz a ki nem mondott, mint ami valóban elhangzik.

A tónus akkor kezd igazán sötétté válni, mikor Therese véletlenül egy pisztolyra bukkan Carol bőröndjében. Az idősebb nő már induláskor sejti azt, ami bekövetkezik: volt férje egy magándetektívvvel figyelte őket, hogy a bizonyítékok felhasználásával eltírhassa Caroltól közös gyermeküket. Innentől veszi

kezdétét egy korántsem akciódús, ám annál nyomasztóbb üldözés a főszereplők és a nyomozó közt, mely a végén a két nő óhatatlan elválásához vezet.

Az ’50-es években egy hasonló regény itt le is zárult volna, esetleg megborozva az egyik fél öngyilkosságával, ám Highsmith más végkifejletre folyamodott, amitől a könyv igazi bombasztikus siker lett: Carol a szerelem kedvéért végül lemond kislánya felügyeletéről, vállalja, hogy csak ritkán láthatja – hiszen mit ér az élet, ha a valós érzelmeinket csak elfojtani tudjuk, ha az élet sója csak másoknak jut? És ami a regényben nem szerepel ugyan, de a forgatókönyvíró mesteri fogása a filmben: mit ér a gyermek számára egy boldogtalan anyja?

Highsmith nem ítéli el karakterei szexualitását, inkább azt pedzegeti, hogy szexualitástól függetlenül nagyon sokan vagyunk boldogtalanok attól az életformá-

tól, amit mi magunk, a közvetlen környezetünk vagy a társadalom ránk erőltet. Nem a homoszexuálisok társadalmi kivetettségéről beszél – bár ez egy fókig nyilvánvalóan elkerülhetetlen akkoriban –, inkább azt a véleményt fogalmazza meg, hogy a kreatív munkát végző emberek általában boldogabbak, mint a mókuserékben vergődők (Therese végül díszlettervező lesz, így rendkívül nagy a kontraszt a könyv kezdetén megjelenő áruház, és az ott dolgozók élete illetve később a színházi életképeket bemutató jelenetek között).

A Carol amellet, hogy metszően lényegre törő, minden ömlengéstől mentes lélektani thriller, egyben egy szociológiai lelet az 50-es évek Amerikájáról, amiben a kor finom részleteit is felfedezhetjük: a döbbenetes mennyiségű dohányzást, a kemény alkoholfogyasztást, de pár szóig említésre érdemes az atombomba, Gertrude Stein és James Joyce is.

Regények amelyek a fotelbe ragasztanak

Megfejthetetlen Agatha Christie titka?

Egészen addig nem szerettem a krimi műfaját, míg az év elején nem láttam Agatha Christie Váratlan vendég című regényének színpadi változatát a RAM Colosseumban. A művet a Madách Színház színészei mutatták be, és bár végig biztosra vette a közönség, hogy ki a gyilkos, a sztori végén fordult a kocka. Mitől olyan izgalmasak ezek a történetek ennyi idő után is, és mitől olyan érdekes maga a szerző? – ezekre a kérdésekre kerestem a választ.

CSORDÁS HÉDI

A színpadról lebukó sűrű köd lassan elárasztotta az első sorokat, majd kiderült, hogy a szoba közepén halott ül egy tolókosiban. A hideg éjszakából betopant egy autóbalesetet szenvedett férfi, segítséget kért volna, de csak egy fiatalasszonyt talált a holttest mellett, füstölő puskával a kezében. Mivel a nő szépsége teljesen lenyűgözte, elhatározta, hogy segít neki, ami még nagyobbá tette az események körüli homályt. Kitaláltak egy bűnbakot, felé irányították a nyomokat, a rendőrség pedig elindult a vakvágányon. A nézők azonban tudják, hogy máshol kellene keresni a tettest: de ki az igazi gyilkos? Agatha Christie történetében szép lassan mindenki gyanúba keveredik, az anya, a feleség, a féltestvér, a vendég, a komornyik, egy idő után egyikben

Fotó: Baki Mihály

sem tudnánk megbízni. A szerző úgy vezet minket végig a sztorin, hogy teljesen elbizonytalanodunk, majd döbbenet ülünk a székben, mikor kiderül, hogy mi történt valójában.

A tudósokat is izgatja a titok

Olvasók millió próbálják kitalálni hosszú évek óta, hogy mitől működnek ennyire ezek a krimik, és már brit kutatók is próbálták megfejteni a titkot: állításuk szerint kiszámítható, ki a gyilkos ezekben a bűnügyekben. Agatha Christie huszonhat regényét, köztük a *Halál a Níluson* és a *Gyilkosság az Orient-expresszen* című krimiket elemezve arra a következtetésre jutottak, hogy a cselekmény helyszíne, a könyvben használt közlekedési eszközök és a gyilkosság módja ismeretében meg lehet fejteni, ki a tettes. Több érdekes megállapítást tettek, például azt, hogy ha a regényben sok a szárazföldi közlekedési eszköz, a gyilkos jellemzően inkább nő. Ha vízi járművek és repülőgépek szerepelnek a könyvben, az elkövető nagy valószínűséggel férfi. Ha az áldozatot megfojtják, szinte biztos, hogy a tettes férfi, előfordul azonban, hogy női tettestársal. Ha vidéki házban játszódik a történet, a gyilkos többnyire nő. Nemcsak történetei, maga a világ-

szerte ismertté vált brit író is érdekes. Az első világháborúban kórházi ápolónőként dolgozott, ahol sokat megtudott a gyógyszerrekről és mérgekről. Ekkor fogalmazódott meg benne egy regény gondolata, melyben mérgezéssel követnék el a bűncselekményt. Első krimije, *A titokzatos stylesi eset* évekig nem kellett a kiadónak. Műveiben nem az elkövetés módján van a hangsúly, sokkal fontosabb az indíték, illetve a gyilkos felkutatása – általában minden szereplőnek lenne oka arra, hogy az áldozatot eltegye

”

Ha vidéki házban játszódik a történet, a gyilkos többnyire nő.

láb alól. Az egész világ ismeri, könyveiből kétmilliárd példány kelt el, és egyes források szerint a Biblia és Shakespeare művei után az ő könyveit adták ki a legtöbb országban. Legnépszerűbb könyve, a százmillió példányszámban eladott *Tíz kicsi néger* tíz idegenről szól, akik egy szigeten ragadnak, majd miután rejtélyes körülmé-

nyek között néhányan meghalnak, a többiek rájönnek, hogy valószínűleg egy gyilkos van közöttük. A regényből, amely egyike volt Christie kedvenceinek is, az író 1943-ban színpadi változatot is készített. Agatha Christie ugyanis nemcsak könyveiről vált híressé: detektívregényei és novellagyűjteményei mellett színdarabokat is írt, és ezzel is tartja a rekordot. Az egérfogó az a mű, amit egyhuzamban a leghosszabb ideje játszanak: a londoni Ambassadors Theaterben 1952 óta van műsoron.

A saját krimije

Életének kétségkívül legtitokzatosabb epizódja 1926-os eltűnése volt, mikor napokon át senkinek nem adott életjelet magáról. Eltűnése mögött vélhetően az állt, hogy első férje ekkor jelentette be, hogy szerelmes lett egy másik nőbe, ezért el akar tőle válni. Az író december 3-án ment el otthonról, kocsiját üresen találták meg a Guilfordhoz közeli Newlands Cornernél, neki pedig tizenegy napra nyoma veszett. Angliában a következő két hét során minden krimirajongó fantáziáját ez a történet mozgatta meg, hiszen az eltűnés körülményei pont olyanok voltak, mintha az író szándékosan állította volna be azokat. Végül egy hotelben leltek rá, de eltűnéséről és azokról a napok-

ról, melyeket egyedül töltött, soha senkinek nem beszélt. Egyesek szerint ezzel akarta büntetni a férjét, mások szerint idegösszeroppanást kapott – eltűnése miatt a férjet állította elő a rendőrség, akárcsak egy regényben, őt gyanúsították. Hogy a történeteket feldolgozza, Mary Westmacott néven romantikus regényeket is kiadott, gondolva, hogy kiírja magából a fájdalmat. A sikerlisták élén felváltva szerepelt Agatha Christie és Mary Westmacott neve, de rajta kívül senki sem tudta, hogy a két író valójában egy és ugyanaz a személy.

A történet megihletett egy író, aki utánajárt a titoknak: elolvasott mindent, amit valaha összeírtak a világ legismertebb eltűnéséről, aztán elkezdte felkutatni a még élő szemtanúkat, találkozott Agatha Christie gyermekkori barátjának lányával, aki mindent elmesélt, amit anyjától csak hallott. A könyvet az író nem hivatalos életrajzában is nevezhetjük, az eltűnés előtti és utáni éveiről is beszámol.

A magyar közönség is kedveli, könyvei mellett a színházban és a filmvásznon is népszerű. A *Váratlan vendéget* a szezonban a Madách Színház játssza, nyáron Szegeden mutatják be az *Az egérfogót*, a Centrál Színházban pedig régóta fut a *Tíz kicsi néger*.

Adószámunk:

18036754-1-43

Kérjük, hogy befizetett adójának

1 %-át a közhasznúan működő

Műegyetemi Hallgatókért Alapítvány

számára ajánlja fel.

Az írás művészete

A Műhely lap szerkesztősége gyakorlatorientált újságíró képzést indít minden félévben elsősorban 1. és 2. évfolyamos hallgatók számára.

Amit kínálunk:

- a média belső világának megismerését,
- az újságírás műfajainak elsajátítását, és azok profi használatát,
- írás és beszédtechnikai gyakorlatokat,
- csoportos interaktív képzést,
- a különböző kommunikációs technikák elsajátítását,
- személyre szabott értékelések,
- publikálási lehetőséget már a képzés ideje alatt is a Műhelyben,
- a legjobbaknak bekerülési lehetőséget a Műhely szerkesztőségébe, rendszeres munkalehetőséggel,
- felkészítést a munka világának kommunikációs kihívásaira.

Az előadások időpontja: csütörtök 17-18 óra
A képzés helyszíne: K.I.71.
A részvétel INGYENES.

Jelentkezés: info@muhely.com

A jelentkezéshez kérjük adjátok meg a nevetek mellé az évfolyamotokat és annak a karnak a nevét, amelynek hallgatói vagytok.

GONDOLATOK

Ebben a rovatunkban prózákat, verseket, egyéb irodalmi műveket, valamint szociográfiákat közlünk. Várjuk e tárgyban írásaitokat a publicisztika@muhely.com e-mail címre, Gondolat jelíggel.

A sötét (ínycsiklandó) oldal csábítása

SZIKLAY CSENGE

Már a számban érzem a pecsenye gyönyörtől kínzó ízét, a saláta friss, roppanó levelét és az olvadozó csokoládétorta tökéletes összhangját. De a villámát hirtelen rémülten és dühödten ejtem el – lelki szemeim előtt ott lebeg a nyakigláb, törékeny, szőke ciklon, ahogy tökéletes habtestével elorozza előlem a szerelmet és minden boldogságot. Aztán szerencsére bevillannak csodás és szeretetreméltó belső tulajdonságaim, amiket magamban logikus rendbe szedve, örömmel sorolok fel. Hiszen a kezem ügyében fekvő női magazin második oldala is ezt hirdeti magabiztos, öles betűivel – A harmónia titka, a leleplezett igazság, avagy a személyiség az igazi érték! Immár megnyugodva, normál légzésszámmal lapozok tovább: a tizenkilencedik oldalon vakító mosollyal, félmeztelen nádszálkisasszony ül kifacsart pózban, és egész lényét áthatja a megingathatatlan bizonyosság, hogy az új fogyókúra módszer segítségével kiteljesítheti önmagát. Elrontott jókedvemet azonban a harmincegyedik oldalon olvasható, tejszínben tocsogó, porcukorban fulladozó kétperces recept láttán rögtön felváltja egy kellemes izgalom. Tökéletesedő életünk csúcán a túlértékelt külső csillogás vív véres harcot a test komor valóságával. A gögös látszat

koplalást, sportot, zsírleszívást, diéták ezreit és csodaszérumokat szólít csatába, majd egyesített erejüket mint kifent dárdát hajítja a kilók tömött sorai közé. Mindenünk a centi, a gramm, a kidolgozott, szálkás izmok. Míg velünk szemben, a Föld másik oldalán felpuffadt hasú gyerekek halnak éhen, mert nem jutottak a fennköltén, tapsvihar közepette elutasított nyugati, ételektől roskadozó svédasztal közelébe, és a fiatalok karján a gépfegyver súlya alatt épülnek irigylésre méltó, dagadó izmok.

Ezzel a gondolattal a fejemben nézek körül: a divat diktál, most a magas, vékony és kecses a módi. A reklámokban, újságban, tévében szereplő „ünnepelelt” modellek hibátlan bőre és teste kísért mindenhol, kiemelve saját, mindennapi, átlagos hibáinkat. Ellenállni próbálok, de engem is beszipant a média és a „sikk” összeszorult, kiretusált, karcsú torka: az édes, kívánt falat keserűvé válik, még mielőtt a gyomorba leérne.

De nem ma! Most már minden mindegy, megadom magam az ördögi csábításnak, a zamatos és zsíros, számomra elérhető élvezeteknek: majd holnaptól répával és vízzel felszerelve újra mértéktartó, sportos és egészséges leszek!

Sorsok

HARMATI JUDIT

Krisztina

Krisztina minden reggel irigykedve nézte a Muskátli utca 46. alatt található társasház második emeleti erkélyét. Általában negyed órával hamarabb érkezett a busz megállójába, és amíg a 7:45-kor induló 86-os járat meg nem állt a járdaszegélynél, szemét a túloldalon található erkélyen, helyesebben az ott ücsörgő középkorú nőn pihentette. Maga sem tudta, miért irigyli az asszonyt. Talán az életmódja miatt, hiszen ezekben a reggeli órákban, amikor mindenki munkába vagy iskolába rohant, a hölgy mindig éppen egy könyvbe merült bele, vagy egyszerűen csak jóízűen kávézott. Krisztina igazágtalannak tartotta ezt, hiszen ő maga gyűlölte a munkáját. Utált reggelente felkelni, rohanni, fél órát a tömegben buszozni csak azért, hogy beérjen egy olyan munkahelyre, ahol csupán egy kis csavar volt a nagy vállalati gépezetben. Ő is otthon szeretett volna maradni, reggelente nyugodtan kávézni, és ücsörögni az erkélyen. Szeretett volna olyan csinos ruhákat hordani, és ápolat frizurával rendelkezni, mint az a nő. Persze valamit nem tudott: hogy a hölgy nem önszántából marad otthon, hanem mert odaláncolta a tolószék, és a szép haja sem valódi már, hanem paróka. Az erkélyen ülő nő ugyanis beteg volt, néhány

hónapja volt már csak hátra. Egyetlen örömét a reggelben lelte, amikor egy csésze kávé mellett hosszasan elnézte, ahogy felébred a város, és lakóinak zaja egyetlen nagy hangzavarrá olvad össze.

Magdi

Magdi minden reggel irigykedve nézte a 86-os busz Muskátli utcai megállójában álló fiatal lányt. Néha egészen a 7:45-ös indulásáig pihentette rajta a tekintetét. Erősnek és önállóknak látta őt, ruhái mindig modernnek és elegánsak voltak, haját pedig feltűzve hordta, kiemelve ezzel szigorú arcvonásait. Biztos volt benne, hogy a lány sikeres és boldog. Egyre inkább gyűlölni kezdte saját helyzetét. Azt, hogy egy székhöz van láncolva, hogy még ahhoz is túl gyenge, hogy a boltba lemenjen. Ő is dolgozni akart, sikeresnek lenni, modern ruhákban járni, és a tömegben nyomakodni a buszon, útban a munkahelye felé. Néha, amikor tekintete összeakadt a lányéval, Magdi a könyvébe mélyedt, nem akarta, hogy a másik észrevegye. Félt, hogy a pillantásától ő sokkal kisebbnek érezné magát, és régi kosztümjei is kopottabbnak tűnnének. Szerette barátnőjének képzelni ezt a magabiztos lányt, úgy érezte, mindent tud már róla, hogy sosem késik, mindig csinos, ezért bizonyára valamilyen jó nevű cégnél dolgozik. Egyvalamit azonban nem tudott, hogy a fiatal nő végtelenül boldogtalan, magányos, és nem akar tovább élni. Így amikor a lány nem jelent meg többet a megállóban, nem gondolt semmi rosszra. Talán előléptették, vagy vett magának egy autót – gondolta, és nagyot kortyolt a kávéjába a reggeli napsütésben.

Türelem

ORSZÁG PETRA

A kislány napok óta figyelte az időjárását. A hőmérséklet épp megfelelő volt, fagypont alá süllyedt. A hó lomhán szállingózott. Egész évben csak a telet várta. Minden pillanatát imádta a hideg évszaknak, mikor csend borul a zimankós tájra, és fehérben úsznak a fák halott ágai. Számára ez az időszak jelentette a békét és boldogságot. A tó vize befagyott – hangzott el a rádióban. Nem időzött tovább, otthagya testvérét, már szaladt is a korcsolyájáért. Az az előszobában ácsorgott fegyelmезetten és tisztán. Kis

gazdája felkészítette az előtte álló kemény munkára. Sál, sapka, kesztyű, és már kint is volt a verandán. Elfeledkezett a havazásról, és térdig süllyedt a félméteres hóban. A bátyja kinevette, de együtt indultak a tóhoz, ami a falu szélén volt. Pár gyermek fogócskázott a környéken. Hangjuk betöltötte a környéket. Csak a jég szélére merészkedtek, és csúszkáltak vidáman. A testvérpár is megérkezett. A kislány gyorsan felhúzta a korcsolyáját. Rálépett a jégpáncélra, és már suhant is tovább. Messze járt, a bátyja hangját alig hallotta a távolból. „Ne menj be a közepére, mert veszélyes!” Nem törődött vele, szinte repült, és nem akart vissza se nézni. Annyit várt erre a pillanatra, úgy érezte, most nem állíthatja meg senki. Dermesztő szél csapta meg arcát, és hirtelen éles fájdalmat érzett. A jeges víz hullámai türelmetlenül csaptak össze felette.